

Er det rigtigt forstået, at det her skal ses som et ønske om at kunne tilgodese kommende andelsbolighavere, så de reelt fremover kun kommer til at skulle betale den pris, som den reelle andel er værd, plus den tilskrivning, der nu må være i forhold til de forbedringer?

Er det rigtigt forstået, at det faktisk er en meget lidt ubureaukratisk, men til gengæld meget venlig håndtering i forhold til, hvad der måtte være af kommende andelsbolighavere?

By- og boligministeren (Lotte Bundsgaard):

Jeg kan bekræfte fru Lissa Mathiasens spørgsmål. Det, vi vil, er både at opretholde selvstyret – altså opretholde, at man i en enkelt andelsboligforening kan have ventelister, hvor man siger, at man måske har en bestemt aldersgruppe i andelsboligforeningen, eller man synes, det er vigtigt, at der er nogle med børn i andelsboligforeningen, at man kan beslutte det i andelsboligforeningen – og at vi på en ubureaukratisk måde, som fru Lissa Mathiasen siger, kan slippe for, at vi får sorte penge under bordet.

Jeg kan sige, at der er mange, som også fru Lissa Mathiasen nævner, der er enig i dette. Også andelsboligforeningernes organisationer mener, at det er en god idé, for de vil gerne have, at alle bliver retskafne på det her område, at tanken i andelsboligbevægelsen bevares, i stedet for at den bliver undermineret af, at man skal betale sorte penge under bordet.

Så det, det her handler om, er at komme de sorte penge til livs. Det er at sikre, at også unge, der ikke har 150.000-200.000 kr. at putte under bordet, kan få en andelsbolig. Det synes jeg faktisk er en ret god idé.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 67.

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om forhandlingerne mellem regeringen og Færøernes landsstyre om landsstyrets ønsker til Færøernes fremtidige tilknytning til Danmark?«

Af Sonja Mikkelsen (S), Ulla Tørnæs (V), Per Stig Møller (KF), Jes Lunde (SF), Peter Duetoft (CD) og Niels Helveg Petersen (RV).

(Forespørgslen anmeldt 27/4 2001. Fremme af forespørgslen vedtaget 4/5 2001).

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg skal her gøre opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til i morgen, torsdag den 10. maj 2001.

Begrundelse

Sonja Mikkelsen (S):

Det siddende landsstyre på Færøerne har igen sin regeringsperiode været fokuseret på spørgsmålet om Færøernes fremtidige tilknytning til det danske rigsfællesskab.

For et år siden drøftede Folketinget første gang forholdet imellem Færøerne og Danmark i eller uden for rigsfællesskabet, og der har siden været forskellige forslag fremme fra det færøske landsstyre til forhandling med regeringen.

I februar i år lancerede landsstyret en folkeafstemning om samhørigheden med Danmark og Grønland til afholdelse her i maj, men endte med at fremsætte et beslutningsforslag uden folkeafstemning, men fortsat baseret på en strategi frem mod selvstændighed. Forslaget er senere vedtaget i Lagtinget.

Færøerne har ikke under den siddende koalition overtaget yderligere sagsområder, som hjemmestyreløven umiddelbart giver adgang til, senest har lagmanden imidlertid skrevet til statsministeren med et ønske om at optage forhandling om, at Færøerne overtager sagsområder efter den nugældende hjemmestyrelov.

Regeringen står således over for at svare lagmanden på henvendelsen om at optage forhandlinger om overtagelse af sagsområderne efter den nugældende hjemmestyrelov, om at forhandle om bloktilskuddet efter udgangen af i år, hvor udspillet fra landsstyret er en ny 3-årig periode.

Med denne forespørgsel til statsministeren om, hvad regeringen kan oplyse om forhandlin-

gerne imellem regeringen og Færøernes landsstyre, om landsstyrets ønsker til Færøernes fremtidige tilknytning til Danmark, har partierne ønsket at få en aktuel status om forløbet af forhandlingerne om Færøernes fremtid, som regeringen ser det, og samtidig give mulighed for at få en grundig debat her i Folketinget, hvor partierne kan anlægge deres vurderinger af den aktuelle situation og dermed også få lejlighed til at tilkendegive over for regeringen, hvilket grundlag Folketinget finder, at regeringen bør tage udgangspunkt i ved de kommende forhandlinger.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Folketinget havde for godt et år siden en vigtig debat om det fremtidige forhold mellem Danmark og Færøerne. Færøernes landsstyre havde netop – det var i marts sidste år – fremlagt et oplæg til forhandlinger om færøsk suverænitet.

Med det, der efter regeringens opfattelse er kernen i forholdet mellem Danmark, Færøerne og Grønland, fællesskabet mellem befolkningerne i rigets tre dele, vil jeg gerne starte.

Hele denne her debat tror jeg det er vigtigt ikke fortaber sig i detaljer, men fastholdes på, hvad det egentlig er, vi har en bestræbelse i gang for.

Vi er tre folk med hver sin historie og kulturelle egenart. Bliver vi spurgt, er vi ikke i tvivl om vores identitet, om vi er færinger, grønlandere eller danskere, hvor vi føler tilknytningen er størst. Og sådan skal det også være.

Men vi er også tre folk, der er bundet sammen af en lang historie. Færøerne og Danmark har et fællesskab, der rækker over 600 år tilbage i tiden. Det skaber en forståelse på tværs af forskelligheder. Det giver samhørighed, og det giver styrke, også til at klare de konflikter i samarbejdet, som nu en gang uundgåeligt vil opstå undervejs.

Rigsfællesskabets fundament er samhørighed og den gensidige respekt. Det er lysten og evnen til at udvikle og forny vores samarbejde, men det er også den forståelse og indsigt, vi får fra den personlige kontakt på tværs af Nordatlanten i mange stærke familiemæssige sammenhænge, på arbejdspladsen, hvor ganske, ganske mange færinger hver dag udfører et stort og godt stykke arbejde i Danmark, på uddannelsesstederne, hvor mange færinger deltager i ud-

dannelser på universiteter, på læreanstalter i Danmark. Og også mange danskere arbejder på Færøerne. Det er også feriefællesskaber og ferieophold. Det er kort sagt mange tætte kontakter igennem alle årene.

Jeg siger det, fordi jeg føler, at vi har meget at give hinanden, og vi har brug for at stå sammen i en verden, hvor konkurrencen er hård, og hvor den bliver stadig hårdere. Globaliseringen betyder jo også, at vi bliver stadig mere afhængige af den internationale økonomi, og det bliver i virkeligheden også stadig mere kompliceret for mindre lande at gøre sig tilstrækkeligt stærk gældende, især hvis man står alene.

Må jeg minde om, at der ikke er så mange samfund i verden, der kan kalde sig velfærds-samfund. Og det er givet, at de velfærdssamfund, vi har i verden, har et værdigrundlag og har et fællesskab, som det nok er værd at værne om. Derfor føler jeg, at debatten også i dag skal have den ekstra dimension.

Rigsfællesskabet, suverænitet, selvstyrereform, alle de ord, der dækker over forskellige veje, vi kan bevæge os i fremtiden, bør efter min opfattelse også ses i lyset af den forandring, verden omkring os gennemgår i de her år.

Rigsfællesskabet bygger på selvbestemmelse i egne anliggender og deltagelse i fællesskabet med den styrke, det giver i forhold til omverdenen. Vores historie er lang, og jeg tror, at mange i Folketinget deler mit håb om, at rigsfællesskabet stadig er ungt.

Når det så er sagt, vil jeg også gerne lægge til, at den hjemmestyrelovgivning, vi har som grundlag for samarbejdet mellem Færøerne og Danmark i dag, er en gammel lov. Det er en lov, hvis historie vi ofte har været inde på her i Folketinget, og som også ofte diskuteres og drøftes i det færøske Lagting. Det er en gammel lov, som har langt over 30 år bag sig, og som vel derfor meget naturligt nu er til debat, til fornyelsesdebat, moderniseringsdebat, reformdebat.

Jeg vil gerne sige grundlæggende, at regeringen i Danmark finder også, at det er tiden at drøfte en fornyelse, et reformarbejde. Det skal der ikke være skygge af tvivl om. Det er tid.

Vi har også hæftet os ved, at det er der et meget stærkt ønske om på tværs vel af langt de fleste partier, ja, alle partier i det færøske Lagting. Og jeg synes, det er vigtigt, at vi dér kan mødes.

Dér, hvor diskussionen så er i gang, er om hvilken form for fornyelse, hvilken vej, hvilket reformarbejde.

Folketinget gav, som man vil huske det, med sin vedtagelse den 6. april sidste år sin tilslutning til regeringens forhandlinger med landsstyret. Forløbet siden april sidste år omfatter vel tre faser: først traktatforhandlingsfasen, anden fase var vel drøftelserne om ændringer i hjemmestyreloven, og nu skal vi så i gang med den tredje fase.

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger til hver af disse faser og selvfølgelig i særdeleshed bemærkninger til lagmandens brev til mig den 27. april i år, som vil danne udgangspunkt for de videre drøftelser.

Fra starten har det været den danske holdning, både regeringens og hos et bredt flertal i Folketinget, at vi var rede til at forhandle om såvel en nyordning af forholdet inden for rigsfællesskabet som om færøsk suverænitet. Vi understregede og gør det stadig, at det var og er et valg, der grundlæggende må træffes på Færøerne.

Men vi har fra dansk side også taget vores udgangspunkt for forhandlingerne. Det drejer sig først og fremmest om at skabe maksimal klarhed under forhandlingerne, klarhed om målsætningerne for forhandlingerne, om grundlaget for forhandlingerne, om konsekvenserne af de valg, der foretages, og om åbenhed.

Men vi har fra dansk side også taget vores udgangspunkt for forhandlingerne. Det drejer sig først og fremmest om at skabe maksimal klarhed under forhandlingerne, klarhed om målsætningerne for forhandlingerne, om grundlaget for forhandlingerne, om konsekvenserne af de valg, der foretages, og om åbenhed.

Grundlaget for forhandlingerne er jo bl.a. de eksisterende stats- og folkeretlige rammer. Det kan hverken regeringen eller landsstyret lave om på eller tilsidesætte. De er der nu engang. Færøerne er i dag, som også Grønland er det, en del af vores fællesskab, af det danske riges grundlov. En eventuel færøsk udtræden af riget vil efter grundloven derfor ud over beslutning på Færøerne også forudsætte Folketingets forudgående samtykke.

Derfor sagde regeringen allerede fra starten af forhandlingerne sidste år, at påbegyndelse af forhandlingerne med landsstyret ikke i sig selv ændrer ved Færøernes nuværende statsretlige status og heller ikke kan tages som udgangspunkt for, at Danmark nu anerkender Færøerne som et selvstændigt folkeretssubjekt.

Jeg siger det, fordi det spillede en vis rolle under drøftelserne sidste år, og jeg synes også, det er vigtigt, at vi er klare i dag.

Det ændrer naturligvis ikke på, som jeg sagde før, at et bredt flertal i Folketinget har tilkendegivet, at det er det færøske folks valg, som er afgørende for de fremtidige tilknytningsforhold til Danmark, og at Folketinget respekterer, såfremt Færøernes folk vælger at udtræde af riget.

Den anden form for klarhed, som jeg også tror er uendelig vigtig, er, at vi hele tiden skal have på det rene med hinanden, om vi forhandler om dannelse af en færøsk stat, en suveræn stat, eller vi forhandler om en nyordning, en reform inden for rigsfællesskabets rammer. Det er vigtigt, at vi ikke blander de to spor sammen; ellers ville konsekvenserne være uklare.

Og så er der det med klarhed om konsekvenserne. Det er regeringens principielle opfattelse, som vi også, synes jeg, har haft god grund til mange gange at fremhæve, at ethvert valg har sine konsekvenser. Et færøsk valg af suverænitet må nødvendigvis få konsekvenser for det økonomiske og for det administrative område.

Jeg har før brugt et billede, som jeg synes illustrerer tankegangen: Hvis man ser for sig en palet af valgmuligheder i vores fremtidige tilknytningsforhold, der jo i realiteten også er udtryk for graden af solidaritet mellem landene, ja, så vil de økonomiske tilskud fra Danmark naturligvis være afhængige af, hvor på paletten Færøerne lægger sig.

Så er der endelig åbenhed om forhandlingerne. Den måde, vi arbejder på i det danske Folketing, forudsætter jo og skal også forudsætte, at der er åbenhed på disse områder; det har regeringen også tilkendegivet fra starten. Jeg har været glad for samarbejdet – og er det – med Folketinget om forhandlingernes forløb gennem det nedsatte 21-mands-udvalg. Og i forbindelse med hver forhandlingsrunde har regeringen tilkendegivet sine synspunkter på de centrale emner under forhandlingerne og har haft gode, konstruktive drøftelser i Færøudvalget.

Lad mig gøre et par bemærkninger om de to forudgående faser og for den fase, vi nu tager fat på. Jeg tror, det er vigtigt at se den sammenhæng for sig, for det giver os de strømpile, der skal til for at gribe de kommende forhandlinger rigtigt an.

Under forhandlingerne sidste år accepterede regeringen landsstyrets ønske om forhandlinger om en suveræn stat og dermed også forhandlinger om en ny traktat. Regeringen tilbød landsstyret en ordning med samarbejdsaftaler på en række centrale områder, en videreførelse af det monetære og valutariske område, en gensidig rettighedsopbygning på lige fod med andre nordiske statsborgere. Et særligt hensyn skulle tages til færinger, som har boet i Danmark i en længere årrække – naturligvis skal der det – i form af ligestilling med danske statsborgere.

Endelig meldte vi klart fra starten, at en suveræn statsdannelse måtte indebære en aftrapning af statens økonomiske tilskud over en periode på 4 år.

Folketinget vil vide, at landsstyret afbrød forhandlingerne på mødet den 26. oktober sidste år. Jeg skal ikke gå i detaljer med forløbet omkring denne afbrydelse, men blot her sige, at det er min opfattelse, at den reelle årsag til, at landsstyret standsede forhandlingerne, var økonomien. Landsstyret fandt, at afstanden mellem de fire år, som regeringen havde tilbudt, og de femten år eller mere, som landsstyret havde ønsket, var for stor. Det tog regeringen til efterretning, og vi tilkendegav samtidig, at vi var rede til at genoptage forhandlingerne, hvis og når landsstyret måtte ønske det.

Den næste fase af vores forhandlingsforløb kom så til at omfatte drøftelser om en ændring af hjemmestyreløven. I november sidste år anmodede lagmanden på et møde med mig bl.a. om, at der iværksættes embedsmandsdrøftelser om en ændring af hjemmestyreløven, sådan at der inden for rigsfællesskabets rammer kan igangsættes et bredere grundlag for hjemmestyrets adgang til at overtage yderligere sagsområder.

Jeg understregede over for lagmanden, at grundlovens § 19 nødvendigvis må overholdes, og at en aftale om en mangeårig aftrapning af statens økonomiske tilskud til Færøerne ikke var mulig, hvilket regeringen også havde tilkendegivet under de tidligere suverænitetshandlinger. Jeg fremlagde også og præciserede en række centrale forudsætninger for drøftelserne på embedsmandsplanen, som jeg godt lige kort vil rekapitulere:

For det første, at regeringen anså forhandlingerne som sigtende på at tilvejebringe en ændring af hjemmestyreordningen mellem Danmark og Færøerne inden for rigsfællesskabets rammer.

For det andet, at en ændring af hjemmestyreordningen vil indebære et bredere grundlag for hjemmestyrets gradvise overtagelse af sagsområder, og det måtte så også omfatte de lovgivningsmæssige, forvaltningsmæssige og økonomiske spørgsmål.

For det tredje, at en overtagelse af ansvaret for sagsområder vil indebære en samtidig overtagelse af det fulde økonomiske ansvar for det pågældende område.

Endelig for det fjerde, at påbegyndelsen og gennemførelse af forhandlinger, som jeg antyde-

de det før, ikke kan tages som udtryk for ændringer i Færøernes retlige status.

Så påbegyndtes embedsmandsdrøftelserne i løbet af januar måned i år.

Så kom et nyt færøsk udspil, som foregreb begivenhedernes gang, den 1. februar i år. Det centrale i det ny udspil var, at der skulle afholdes en folkeafstemning på Færøerne den 26. maj år 2001, hvortil er knyttet en række bestemte tidsrammer for overtagelse af sagsområder og endelig omdannelse til en suveræn stat.

Det var herefter regeringens samlede vurdering, at grundlaget for at videreføre de til da pågående embedsmandsdrøftelser ikke længere var til stede. Det var vores opfattelse, at det nye oplæg pr. 1. februar de facto var ensbetydende med, at man ville afholde en folkeafstemning, som igangsatte en bindende proces, der skulle føre til færøsk suverænitet senest år 2012, altså en overgangsperiode i op til 11 år.

En så lang overgangsperiode var som sagt ikke i overensstemmelse med regeringens holdning, og regeringens svar var på den baggrund, at valgte Færøerne suverænitetssporet med afholdelse af folkeafstemningen, ja, så måtte konsekvensen også være den 4-årige overgangsperiode.

Efter regeringens udmelding skrinlagde Landsstyret den fremlagte plan om folkeafstemningen og fremlagde i stedet et forslag til lagtingsbeslutning om færøsk selvstyre. Dette forslag blev vedtaget af Lagtinget den 20. april i år.

Lad mig sige, at Lagtingets og landsstyrets seneste udspil fra marts adskiller sig på to punkter fra landsstyrets udspil af 1. februar. Der er ikke længere tale om, at det er en lagtingslov, det er med andre ord ikke en lovfæstet overtagelse af sagsområder. Der er heller ikke tale om en færøsk folkeafstemning i dette forår. Men sigtet er fortsat suverænitet.

Landsstyrets aktuelle forslag om færøsk selvstyre drejer sig i hovedtræk om fire ting. For det første oprettelse af en suveræn færøsk stat. For det andet overtagelse af sagsområder. For det tredje oprettelse af Færøernes Økonomifond og for det fjerde statens økonomiske tilskud til Færøerne.

Når det gælder oprettelsen af den suveræne færøske stat, har regeringen fra begyndelsen af forhandlingerne understreget over for Landsstyret, at Færøerne ikke ensidigt kan træffe en sådan beslutning om udtræden af riget. Grundlovens § 19 skal naturligvis respekteres.

Når det gælder overtagelse af sagsområder, har vi også tilkendegivet, at vi er rede til at drøfte dette spørgsmål, men naturligvis også under fuld respekt af grundloven. Der vil derfor være en række sammenstødsområder, som betyder, at overtagelse af sagsområder, der ikke er forudset i de bilag A og B, som knytter sig til den nuværende hjemmestyreløvs, vil indebære problemer.

I Landsstyrets beslutningsforslag nævnes i den forbindelse udenrigs- og forsvarsanliggender, indfødsret og Højesteret. Det vil ikke være i overensstemmelse med grundloven, at en overdragelse sker på det nuværende grundlag.

Hertil kan også føjes valuta- og pengepolitik, som Landsstyret ønsker overtaget senest den 1. januar 2006. Det vil som sagt ikke kunne lade sig gøre med den nuværende hjemmestyreløvs bestemmelser og i overensstemmelse med grundlovens § 19.

Så er der oprettelse af Færøernes Økonomifond. Jeg vil gerne her understrege, at det også for den danske regering sætter bloktilskudsforhandlingerne i en ny situation. Man påtænker etableret en fond, der løbende skal overføre et beløb til finansiering af landskassens drifts- og anlægsbudget.

Man forudsætter, at fondens penge og indtægter bl.a. skal komme fra statens bloktilskud samt eventuelle råstofindtægter, salg af offentlige virksomheder og overskudslikviditet i Færøernes Landsbank. Jeg vil gerne understrege, at formålet med bloktilskuddet fra Danmark ikke er, at det skal indgå i en sådan økonomifond. Formålet er, at bloktilskuddet medgår til at finansiere dele af Landsstyrets udgifter.

Når det gælder spørgsmålet om statens økonomiske tilskud til Færøerne, forudsætter man i Landsstyrets beslutningsforslag, at statens økonomiske tilskud fra den 1. januar 2002 nedsættes med et millionbeløb og herefter bortreduceres. Det vil selvsagt være et forhandlingsanliggende. Det er fortsat regeringens helt principielle opfattelse, at der er en sammenhæng mellem ansvar og økonomi, og det er således regeringens holdning, at statens tilskud til Færøerne må aftrappes over en 4-årig periode under forudsætning af, at Lagtingets beslutning står ved magt de kommende år.

Som nævnt ligger der nu en henvendelse fra lagmanden ved brevet fra den 27. april. Der fremsættes ønske i brevet om forhandlingerne, dels om overtagelse af sagsområder, der er omfattet af beslutningsforslaget og dels om bloktilskuddet for de kommende 3 år.

Regeringen vil gerne fra starten, når forhandlingerne indledes om overdragelse af sagsområder, give det principielle tilsagn, at vi gerne deltager i konstruktive drøftelser herom, men som sagt under fuld respekt af grundloven og den nuværende hjemmestyreløvs. Og den nuværende hjemmestyreløvs rummer som sagt ikke muligheder for, at der kan overtages sagsområder på alle de felter, som der er givet udtryk for ønske om fra lagmandens side.

Lagmanden synes således at forudsætte, at det vil være muligt inden for rammerne af den eksisterende hjemmestyreløvs at overtage samtlige de sagsområder, der er omfattet af Landsstyrets beslutningsforslag, inklusive områder, der ikke er omtalt på hjemmestyreløvens lister. Det lader sig ikke gøre; overdragelse af flere sagsområder vil kræve en ændring af hjemmestyreløven.

Overdragelse af sagsområder forudsætter endvidere en forudgående afklaring af alle lovgivningsmæssige, administrative og praktiske spørgsmål. Det skal naturligvis være velforberedt og må ske under forsvarlige former og forhandlinger. Og så følger det økonomiske ansvar naturligvis med for det pågældende område på overtagelsestidspunktet.

Når det så gælder bloktilskuddet for de kommende 3 år, er regeringen indstillet på at forhandle en reduktion i bloktilskuddet med virkning fra 1. januar 2002.

Regeringen har fra starten tilkendegivet, at der er to alternative forhandlingsspor, som jeg omtalte det før. Disse spor kan ikke sammenblandes. Vi kan ikke først indgå en 3-årig aftale om bloktilskuddet og så efterfølgende lægge en 4-årig aftale oveni. Hvis suverænitetsplanen som indeholdt i landsstyrets beslutningsforslag står ved magt de kommende år, er det 4 år i alt, der er tale om.

Derfor finder regeringen det rigtigst, at de kommende bloktilskudsforhandlinger alene kommer til at omfatte ét år, nemlig året 2002.

Jeg har nu gennemgået forløbet, hovedpunkterne i det nye oplæg og hovedpunkterne i regeringens svar derpå.

Jeg vil gerne afslutte med et par mere almene bemærkninger, som jeg synes er af betydning. Jeg synes, det er vigtigt, at vi ikke glemmer i disse forhandlinger, at alting imellem os ikke alene drejer sig om økonomi. Det er ikke alene penge og paragraffer, der giver vores fællesskab.

Forholdet mellem Færøerne, Danmark og Grønland kan og bør ikke koges ned til alene at

være et spørgsmål om økonomiske mellemværender. Vi tilhører et fællesskab, som uden overdrivelse kan betegnes som rummeligt. Vi har en række fællesnævner, de demokratiske værdier, vores tre samfund bygger på, og som frem til i dag har sat sit præg på vores fælles samfundsopfattelse, vores menneskesyn og vores værdimodel.

Regeringens holdning til rigsfællesskabet er uændret. Vi ser helst, at rigsfællesskabet kan fortsætte i en ny moderne form, meget gerne, men vi respekterer også det færøske folks eget ønske om at bestemme deres fremtid i forhold til Danmark.

Med disse ord ser jeg frem til en konstruktiv forhandling både her i Folketinget og under de efterfølgende forhandlinger med det færøske landsstyre.

Forhandling

Sonja Mikkelsen (S):

Jeg vil gerne takke statsministeren for redegørelsen og også for den åbne tilgang til opgaven, også med forhandlingerne, der kommer nu med Færøerne, som jeg hørte i statsministerens tale.

Socialdemokratiet har den opfattelse, at Folketinget skal godkende og dermed anerkende, hvad den færøske befolkning vil, uanset om de ønsker at blive i det danske rigsfællesskab, eller om de ønsker at trække ud.

På nuværende tidspunkt er det ikke ganske klart, hvad befolkningen på Færøerne vil. Men vi ved, hvad det siddende landsstyre på Færøerne bestående af Folkeflokken, Republikanerne og Selvstyrepартiet vil.

Landsstyret vil selvstændighed og har igennem sin regeringstid været fokuseret på de principielle muligheder for selvstændighed, medens hjemtagelse af sagsområder efter den gældende hjemmestyrelov ikke har været vist interesse før nu.

Først ønskede man at få traktatfæstet Færøernes uafhængighed, så var det en ændret hjemmestyrelov, der blev bragt på bane, og i februar lancerede landsstyret så en folkeafstemning om færøsk udtræden af rigsfællesskabet.

Folkeafstemningen blev som bekendt ikke til noget, men landsstyret har i stedet fremsat et beslutningsforslag med en strategi frem mod selvstændighed ganske svarende til den, der var knyttet op på en folkeafstemning, og forslaget er senere vedtaget i Lagtinget.

Senest har lagmanden rettet henvendelse til statsministeren med et ønske om at optage forhandlinger om, at Færøerne overtager sagsområder inden for rammerne af den nugældende hjemmestyrelov og om bloktilskuddet for en periode af 3 år.

Det er altså ikke den enkleste sag i verden at få et klart indtryk af, hvad landsstyret og Lagtinget vil med Færøernes selvbestemmelse. Jeg har derfor læst udvalgsbetænkningen over landsstyrets beslutningsforslag med interesse for at få et klarere billede af, hvor enigt Lagtinget er eller ikke er i dette meget grundlæggende spørgsmål.

Betænkningen viser, at der er meget forskellige opfattelser og vurderinger af, hvilken udvikling der er ønskelig for det færøske samfund, men også af bekymringen for øernes økonomiske grundlag. Der skrives om alt lige fra en målrettet suverænitetsplan over en selvstyrereform på baggrund af en forfatningskommission til en nyordning med et moderniseret statsretligt forhold. Og nu kan vi så konstatere, at landsstyret ønsker at holde sig inden for den gældende hjemmestyrelov.

I Socialdemokratiet har vi i hele processen hæftet os ved, at landsstyret mere har været optaget af et bestemt mål, suveræniteten, end af at udvikle hjemmestyret i den praktiske hverdag.

Færøerne har således ikke under det nuværende landsstyre overtaget yderligere sagsområder, som hjemmestyreloven jo ellers giver adgang til, til trods for en positiv vilje fra regeringens side til at overdrage flere sagsområder til Færøernes hjemmestyre, når ansvaret for økonomien og sagsområdet følges ad. Den linje har vi fra Socialdemokratiets side hele tiden tilsluttet os, og det gør vi stadig.

I Socialdemokratiet undrer vi os også over, at der har været så beskeden en opmærksomhed fra landsstyrets side over for de økonomiske følger for det færøske samfund som helhed ved en suverænitetsbeslutning. Man river jo ikke 1,3 mia. kr. årligt ud af den færøske økonomi, uden at det har en mærkbar virkning for den enkelte færøing. Det er jo trods alt op imod en tredjedel af den offentlige økonomi.

Det kan godt være, at overdragelsen af adgangen til at udnytte undergrunden til Færøerne i 1992 har haft en betydning. Jeg vil godt her tilkendegive, at i Socialdemokratiet er vi indstillet på, at den aftale, der én gang er lavet med hjemmestyret om adgang til undergrunden, må stå ved magt.

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at regeringen har opbakning fra Socialdemokratiet i den opfattelse, at en suverænitésstrategi med eller uden en folkeafstemning må betyde en afvikling af bloktilskuddet, og at det under alle omstændigheder ikke er acceptabelt, at det danske bloktilskud, der er begrundet i et udgiftsbehov på det sociale, det sundhedsmæssige og det uddannelsesmæssige område, bliver lagt til side i en fond.

Socialdemokratiet er ganske enige med regeringen i, at man må vælge, hvad det er, der skal forhandles om. Er det løsninger inden for rigsfællesskabet, eller er det en løsning uden for?

Og jeg vil også gerne understrege, at vi fra Socialdemokratiets side gerne ser, at man på Færøerne vælger en udviklingsstrategi inden for rigsfællesskabet. Det er vores opfattelse, at samhørigheden i rigsfællesskabet er noget andet og mere end økonomiske relationer. Fællesskabet har jo mange hundrede år på bagen; mange færinger er flyttet til Danmark, og mange familier i Danmark har slægtninge på Færøerne, unge mennesker har etableret varige bånd i forbindelse med uddannelse osv. Statsministeren, synes jeg, gav et meget fint billede i sin indledning af vort fællesskab.

Vi har ønsket fra Socialdemokratiets side at medvirke til den her debat og håber, vi får en god debat i dag omkring Færøernes fremtid, og jeg skal på vegne af Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Centrum-Demokraterne og Det Radikale Venstre fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget tilkendegiver, at det er den færøske befolkning, der afgør Færøernes fremtidige tilknytningsforhold til Danmark. Det gælder såvel et ønske om at etablere en suveræn stat som et ønske om at udvikle samarbejdet inden for rigsfællesskabet.

Folketinget tager statsministerens redegørelse om den danske regerings holdning til de fortsatte forhandlinger med Færøernes landsstyre til efterretning.

Folketinget opfordrer regeringen til at forhandle en bloktilskudsaftale med landsstyret for finansåret 2002.

Folketinget tilslutter sig, at regeringen efter landsstyrets seneste ønske forhandler om de sagsområder, der kan overdrages i henhold til

den nuværende hjemmestyrelov med samtidig overtagelse af det økonomiske ansvar.

Folketinget tilslutter sig i øvrigt regeringens forhandlingslinje, hvorefter regeringen er rede til,

- enten at drøfte en egentlig selvstyrereform inden for rigsfællesskabets rammer,
- eller drøfte justeringer af den gældende hjemmestyrelov, der muliggør en gradvis overtagelse af yderligere sagsområder med samtidig overtagelse af det økonomiske ansvar.

Folketinget tilslutter sig, at aftalen af 22. december 1992 mellem regeringen og Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden ikke genforhandles.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 109).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se foran). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Dansk Folkeparti havde varslet, at vi i dag samtidig med denne debat skulle have en særskilt debat om råstofaftalen fra 1992.

Den forespørgsel har vi pillet af. Men det er jo ikke, fordi vi ikke ønsker debatten, det er, fordi vi mener, at den debat også kan rummes i den forespørgsel, der er til behandling nu.

På den baggrund vil jeg gerne spørge fru Sonja Mikkelsen, om ikke den sidste pind i forslaget til vedtagelse – og det er jo også hensigten med det – fuldstændig lukker for en debat, som ellers ikke burde lukkes på nuværende tidspunkt.

Er det ikke korrekt, at det, der har været hensigten indtil nu, har været at tage en debat, bl.a. med tidligere statsminister Poul Schlüter, omkring vurderingen af de her ting, før man lukker den sag? Og er det ikke rigtigt, at det Socialdemokratiet med sit forslag her, som desværre ser ud til at samle et flertal for den her pinds vedkommende, er med til nu fuldstændig at lukke den her debat, før den skulle lukkes?

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg vil gerne stille to spørgsmål til den socialdemokratiske ordfører.

For det første: Mener fru Sonja Mikkelsen ikke, at man fra færøsk side har passeret »the point of no return« i den måde, man har argumenteret på og opført sig på og klart har tilken-

degivet, at man ønsker selvstændighed, men man stadig væk ønsker økonomiske tilskud fra Danmark? Og er det et grundlag at fortsætte et rigsfællesskab på?

For det andet vil jeg spørge, om jeg kunne få uddybet den argumentation, som jeg ikke føler hænger sammen fra fru Sonja Mikkelsens side, om, at vi har et samhørighedsforhold til Færøerne.

Det har vi jo, men kræver det et rigsfællesskab? Har vi ikke i dag i Danmark det mest hjertelige forhold til Norge og til Island, som netop er selvstændige lande, mens det var et anstrengt forhold, dengang Island og Norge hørte ind under det danske rigsfællesskab?

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Jeg ønsker at præcisere over for fru Sonja Mikkelsen, at beslutningsforslaget, som Lagtinget vedtog, og lagmandens efterfølgende brev til statsministeren er fuldstændig klokkeklare. Der står her i punkt 1 – med formandens tilladelse – at »Færøernes regeringsmagt senest den 1. januar 2012 overtager myndigheden over alle sagsområder i overensstemmelse med Færøernes folks retsstilling bortset fra sådanne, der knytter sig direkte til overtagelse af suveræniteten, og at Færøernes regeringsmagt i overensstemmelse hermed selv betaler for sagsområderne.«

Det bekymrer mig, at først statsministeren og nu også Socialdemokratiets ordfører bliver ved med at hænge sig i dette her tvivlsspørgsmål, som man påstår der er i sagen om, hvorvidt vi ønsker at forhandle på den ene eller på den anden led.

Nu efter 3 år håber jeg og henstiller jeg til regeringen og dens partier, at man tager landsstyrets udspil alvorligt og virkelig forhandler i stedet for kun at forhale.

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Først skal jeg sige til hr. Thulesen Dahl, at det er min opfattelse, at vi bør lukke for tvivlen i forhold til den aftale, der er indgået om Færøernes undergrund.

Det har for så vidt ikke noget at gøre med, at det ikke kan være fornuftigt at afklare, hvad der egentlig foregik i forbindelse med overdragelsen af undergrunden til Færøernes disposition, og det er jo det, som bl.a. tidligere statsminister Poul Schlüter kan bidrage til.

Men det er ikke noget, der for Socialdemokratiet kan betyde, at vi tvivler på selve aftalen, der blev indgået i 1992, og derfor mener jeg ikke, at det her er at lukke debatten i utide.

Til hr. Frank Dahlgaard kan jeg til det første spørgsmål svare klart nej. Det er ikke min opfattelse, at man på Færøerne er kommet til det, man kalder point of no return. Det er ikke min opfattelse, at vi har fået en klar beslutning på Færøerne, og det må også i den sidste ende være det færøske folk, der tager stilling til det spørgsmål.

Om samhørigheden: Ja, vi har sandelig heldigvis i Norden en tæt samhørighed med hinanden, men den samhørighed, der er i rigsfællesskabet, er jo noget mere udvidet, kan man godt sige, ikke mindst fordi vi har fælles forvaltning på en række områder, som jo har gjort, at vi også har delt værdierne med hinanden på en noget mere tæt måde.

Til hr. Óli Breckmann vil jeg gerne sige, at for mig viser alene det, at landsstyret på den ene side har fremsat et beslutningsforslag i Lagtinget, som fører frem til en suverænitet, og på den anden side har skrevet til statsministeren og bedt om forhandlinger inden for hjemmestyreløven, at der ikke er en fuldstændig entydig opfattelse af, hvad det er for et scenario, vi har foran os.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Nu kan jeg forstå, at fru Sonja Mikkelsen ønsker, at Færøudvalget skal være sådan en studiekreds, der sidder og bladrer i nogle papirer af historisk interesse og så kan berige hinanden med, hvad der skete for 8, 9, 10 år siden, men det skal ikke have nogen som helst betydning. Hvorfor skal Færøudvalget det? Hvorfor ikke bare overlade stakken af papirer, i det omfang de ikke måtte være det, til forskere, der så kan sidde og lave sådan en historieskrivning?

Jeg kan overhovedet ikke forstå meningen med, at man har haft en massiv debat for nogen tid siden om, at man skulle have forhenværende statsminister Poul Schlüter ind, man skulle diskutere det her, man skulle til bunds i sagen, finde ud af, hvad der var sket og hvordan, hvis ikke det skulle kunne få nogen betydning overhovedet. Så har det jo bare været et slag i luften. Det kan jeg så forstå, det er fra Socialdemokratiets side, og det synes jeg virker helt forkert.

Altså det er da en bagvendt måde at gøre det på at lukke debatten og sige, at nu er det slut, re-

sultatet er givet, konklusionen er draget, og i øvrigt vil vi så gerne i Færøudvalget have en debat med forhenværende statsminister Poul Schlüter, fordi det kan da være af historisk interesse for nogle. Det er da en mærkelig måde at gøre det på.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg kan forstå på fru Sonja Mikkelsens argumentation, at vi kan få et godt og et nært forhold til Færøerne, også hvis Færøerne bliver en selvstændig nation, præcis som vi har det til Island og til Norge, som for længe siden, og for Norges vedkommende for meget længe siden, blev selvstændige nationer.

Dette forhold var ikke godt, så længe Danmark havde overherredømmet, og Norge og Island var underlagt styre fra København. Det blev godt, da disse lande blev selvstændige.

Er historiens lære ikke netop, at vi kan få et godt og et endnu bedre forhold ikke bare på det personlige plan mellem danskere og færingere, for dér er det jo godt, men også på det officielle plan, hvor det er utrolig anstrengt i dag?

Et spørgsmål til: Hvor meget mere skal de færøske demokratiske valgte repræsentanter opføre sig fuldstændig vanvittigt og barnagtigt og provokerende over for Danmark, før der bliver taget et initiativ fra dansk side til at sige, at nu må det være nok, nu må vi fra dansk side bringe rigsfællesskabet til ophør?

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Fru Sonja Mikkelsen nævnte før, at der er afskygninger af meningsforskelle i Lagtingets betænkning, og det vil sige, at de forskellige lagtingspartier har deres egen holdning til dette her spørgsmål. Det siger sig selv.

Men det er egentlig ikke Folketingets opgave at skele så meget til Lagtingets forskelligheder i dets opfattelse af rigsfællesskab eller de her specifikke forhandlinger, som det er regeringens opgave at forhandle med landsstyret om dets specifikke forslag, som bygger på beslutningen, som Lagtinget har truffet. Jeg håber, at man sætter sig ned og forhandler.

Jeg forstår meget godt, at regeringen gerne ser, at f.eks. det færøske socialdemokratis synspunkter bliver tilgodeset, og jeg har også medfølelse med min færøske socialdemokratiske kollega, der nu i 3 år ene mand har opretholdt denne her danske socialdemokratiske regering.

Vi har haft et godt forhold inden for rigsfællesskabets rammer, et godt, hjerteligt forhold mellem Færøerne og Danmark, og det bør fortsætte, hvad enten vi forbliver i rigsfællesskabet eller går ud af rigsfællesskabet, men vi får kun et godt forhold, hvis vi sætter os ned og forhandler alvorligt.

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Det kan godt være, at hukommelsen svigter hr. Kristian Thulesen Dahl lidt, for jeg lagde helt klart frem i udvalget, at i Socialdemokratiet havde vi ingen behov for at få en særlig drøftelse med Schlüter, det var ikke noget, vi ønskede frem, men omvendt havde vi heller ikke noget ønske om at forhindre, at man kunne få en drøftelse med Schlüter. Så kan det godt være, at hr. Thulesen Dahl har den opfattelse, at det bliver til en studiekreds. Det anser jeg det ikke for at være, jeg mener, det er et stykke seriøst undersøgelsesarbejde, som man ønsker at gøre i 21-mands-udvalget, men det er overhovedet ikke noget, der sker på initiativ fra eller er et behov for Socialdemokratiet.

Til hr. Frank Dahlgaard vil jeg sige, at det altså er Socialdemokratiets opfattelse, at færingerne selv bestemmer, om de vil være en del af rigsfællesskabet, eller om de i en fremtid vil stå uden for rigsfællesskabet.

Til hr. Óli Breckmann vil jeg gerne sige, at jeg er også helt sikker på, at den danske regering, også på baggrund af debatten i dag, er indstillet på at forhandle med færingerne efter den anmodning, der er kommet fra landsstyret, men det, jeg hæfter mig ved, er, at indholdet i den henvendelse, der er kommet fra landsstyret, ikke er en spejling af den beslutning, som Lagtinget har truffet, sådan som jeg ser det, og det understreger jo, at der er altså tvivl om, hvad det er for et scenario, vi har foran os. Er det en forhandling, der handler om selvstændighed, eller er det en forhandling, der handler om at udnytte mulighederne inden for den eksisterende hjemmestyreløvs?

Det er det sidste, der er anmodet om, det er det første, der er besluttet i Lagtinget, så tvivlen kan dog ikke være mere tydeligt udstillet, end den er af landsstyret selv på Færøerne.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg kan ikke se, at den socialdemokratiske argumentation holder. Vi har et godt forhold, vi har

ikke noget bedre forhold til noget andet land end netop Norge og så også Island, efter at de blev selvstændige lande, og vi kan også få det på officielt plan, hvis vi sørger for, at Færøerne bliver selvstændige, og når de ikke selv kan finde ud af det, hvorfor i alverden skulle vi så ikke tage initiativet? For første gang i historien ville det så være storebror, der tog initiativet, så vi kunne få et ordentligt forhold.

Jeg skal derfor her i debatten fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget konstaterer,

- at et flertal af det færøske folk ønsker national selvstændighed, og at det alene er de økonomiske tilskud fra Danmark, som får en del af den færøske befolkning til at ønske rigsfællesskabet med Danmark bevaret,
- at Danmark har fået det bedst tænkelige forhold til de tidligere koloniområder Norge og Island, efter at disse er blevet selvstændige nationer, og
- at det ikke vil være nogen økonomisk katastrofe for Færøerne at undvære de danske tilskud,

opfordres regeringen til at tage de nødvendige initiativer med henblik på at bringe rigsfællesskabet mellem Danmark og Færøerne til ophør.« (Forslag til vedtagelse nr. V 110).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Hr. formand.

Til fru Sonja Mikkelsen: Landsstyrets ønske er ganske enkelt. Vi beder om to ting, og de bygger selvfølgelig på Lagtingets beslutning. Vi beder om at få forhandlet blokken 300-400 mio. kr. ned. Om det så sker i løbet af 3 år eller helst, som landsstyret vil, i løbet af 1 år, er faktisk ikke så vigtigt.

For det næste ønsker vi at forhandle om en overdragelse fra regeringen til landstyre af de sagsområder, som stadig befinder sig i hjemmestyreløven. Det ønsker vi skal ske mellem nu og 2012 i sidste instans. Det er trods alt ikke så svært et ønske, og vi understreger endda, at der

ser vi bort fra de tre eller fire store sagsområder, som har med suveræniteten at gøre.

Så det er en ganske enkel problemstilling, som regeringen må kunne tage stilling til, som landsstyret i hvert fald har besluttet sig til at forhandle om, og som vi håber får en god modtagelse. Indtil 2012 er et langt tidsrum. Vi har masser af muligheder for at forhaste processen eller for at sinke den alt efter de politiske og økonomiske omstændigheder, men lad os dog komme i gang hurtigst muligt.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil godt bede fru Sonja Mikkelsen bekræfte, at ønsket om Schlüter-mødet dukkede op på et tidspunkt som foreslået af mig som formand for udvalget, fordi der var en diskussion i medierne, som hørte stort set alle andre end den daværende statsminister. Det var et ønske om at få en mulighed for at få en dialog dér. Jeg vil godt bede fru Sonja Mikkelsen bekræfte, at det var forhistorien til det møde.

Så vil jeg da gerne sige, at siden da er der jo sket det, at vi har fået at vide fra den nuværende statsminister, at alt var lovligt i 1992. Der er sket det, at det i dag bliver vedtaget, at man står ved aftalen fra 1992, og nu er mødet med Schlüter jo også blevet betegnet som en studiekreds.

Derfor vil jeg godt sige, at jeg ikke længere finder anledning at holde fast ved invitationen til den tidligere statsminister. Vi har fået nogle datoer, men jeg vil i morgen meddele ham, at det møde ikke bliver til noget, og så kan historikerne jo tage over.

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Til hr. Frank Dahlgaard: Man skal jo huske, at Island og Norge blev ikke smidt ud. Skal vi nu til at smide færingerne ud? Jeg er ikke helt sikker på, at det er det allerbedste grundlag for et godt fællesskab i Norden i fremtiden. Det tror jeg man skulle tænke bare lidt nærmere over, før man fremturer med den slags forslag.

Jeg har såmænd ikke yderligere bemærkninger til hr. Óli Breckmann. Jeg tror, vi har udvekslet synspunkter nok. Vi er ikke helt enige om vurderingen af, hvad det er for et billede, der ligger, men det er måske ikke så unaturligt.

Til hr. Peter Duetoft: Ja, jeg kan helt bekræfte forhistorien, og jeg har ingen problemer med, at formanden for udvalget agter at aflyse det nævnte møde.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Det er jo fint klart. Jeg må spørge fru Sonja Mikkelsen, om hun kan erindre de tv-udsendelser og de udtalelser, som formanden for Færøudvalget har haft lige præcis om behovet for at få forhenværende statsminister Poul Schlüter ind for at forklare den rette sammenhæng og for at få en diskussion af, om den aftale, der blev lavet om den færøske undergrund, var rimelig og retfærdig og i øvrigt selvfølgelig også lovlig, hvilket hr. Duetoft så mener at have fået afklaret.

Kan fru Sonja Mikkelsen erindre de meget klare, massive udtalelser, der kom til pressen?

Derfor må jeg ligesom betegne det som et utroligt tilbageslag, at vi nu ikke skal finde hr. Duetoft sammen med os kæmpende for at få de her ting belyst til bunds, inden man træffer sine konklusioner om den færøske undergrund.

Anden næstformand (Henning Grove):

Så går vi videre i ordførerrækken. Fru Ulla Tørnæs.

Ulla Tørnæs (V):

Jeg vil gerne takke statsministeren for en grundig og glimrende redegørelse. Vi synes, det er meget positivt, at vi her i dag i Folketinget får lejlighed til at gøre en slags status over det forgangne år samt også får lejlighed til at forholde os til landsstyrets seneste udspil.

Da vi sidst drøftede sagen her i Folketinget tilbage i april sidste år, bakkede vi op om det udspil til forhandlinger med det færøske landsstyre, som regeringen fremlagde. Vi har siden haft lejlighed til at følge forhandlingerne i Folketingets 21-mands-udvalg vedrørende Færøerne, og i dag har statsministeren så givet en grundig gennemgang af forhandlingsforløbet.

Jeg vil gerne benytte debatten i dag til at understrege, at vi i Venstre tillægger rigsfællesskabet meget stor værdi. Det har vi altid gjort, og det vil vi fortsat gøre. Rigsfællesskabet bygger på et tæt historisk og kulturelt fællesskab mellem ligeværdige parter, mellem tre ligeværdige folk, et fællesskab, hvor respekten for hinanden, respekten for hinandens forskelligheder og egenart i virkeligheden er det allervigtigste udgangspunkt, et fællesskab med op- og nedture, et fællesskab med tætte bånd knyttet gennem generationer, et fællesskab, der betyder, at vi i ordets bogstaveligste forstand er frænder.

I Venstre har vi igennem tiderne haft tætte bånd til det færøske folk gennem et mangeårigt

tæt samarbejde med Sambandspartiet. Gennem besøg på Færøerne og færingernes besøg hos os har vi opnået et meget nært forhold til Færøerne. Vi har fået en værdifuld indsigt i det færøske samfund og forståelse for de særlige forhold, der gør sig gældende, når hverdagen skal leves i en barsk natur midt i Nordatlanten.

Vi er fulde af beundring for det færøske folks utrolige vilje til på trods af naturens barske vilkår at skabe sig en tilværelse under disse helt særlige forhold, men måske er det netop den barske natur, der er kilden til den fantastiske kulturelle berigelse, som bl.a. den færøske litteraturskat er et godt eksempel på. Vi kender alle William Heinesen, og hvem har ikke nydt filmatiseringen af Jørgen-Frantz Jacobsens »Barbara«? Blot for at nævne et par enkelte eksempler.

I Venstre er vi fortsat af den klare opfattelse, at hovedårsagen til, at nogle færingers ønsker en løsrivelse og dermed ønsket om dannelsen af en selvstændig færøsk nation skal findes i den måde, regeringen tacklede hele sagen om Færøbanken på. Færingerne har ikke glemt, at de blev snydt godt og grundigt af statsministeren og finansministeren. Forurettelsen og forbitnelsen over det, der skete, sidder stadig tilbage, og den har uden tvivl næret ønske om øget færøsk selvstændighed, en opfattelse, som også professor Anders Ølgaard forleden gav udtryk for i en kronik i Politiken, hvor han om perioden i starten af 1990'erne skrev: »For at sige det ligeud tror jeg, at man fra dansk side må erkende, at færingerne med rette eller urette følte sig dårligt behandlet af danskerne i denne periode. Det lagde grunden til kravet om udtræden af rigsfællesskabet.«

Det er selvfølgelig en skam, for rigsfællesskabet stikker jo meget dybere og er meget mere betydningsfuldt og værdifuldt end en fejlagtig politisk tackling af banksagen. I Venstre ser vi helst, at rigsfællesskabet bevares, og at det også fremover vil bestå af tre ligeværdige folk, nemlig det færøske, det grønlandske og det danske.

Når det drejer sig om ønsket om at danne en selvstændig, suveræn nation, ja, så er Venstres holdning helt klar og i øvrigt uændret, og her er det vigtigt for mig at understrege, at det er den færøske befolkning, der selv afgør Færøernes fremtidige tilknytningsforhold til Danmark, således som det også kommer til udtryk i det forslag til vedtagelse, som vi i dag har fremsat i fællesskab med et flertal i Folketinget.

Skal jeg uddybe det, vil jeg understrege, at hvis det færøske folk ønsker, at Færøerne skal

være en selvstændig nation uden for rigsfællesskabet, vil vi efterkomme dette ønske, ligesom vi vil imødekomme et ønske om at udvikle samarbejdet inden for rigsfællesskabets rammer. Det samme gav vi i øvrigt udtryk for under debatten for 1 år siden, og nøjagtig som da mener vi fortsat, at det naturligvis må få økonomiske konsekvenser.

I Venstre har vi med stor interesse fulgt debatten i det færøske Lagting. Jeg har som fru Sonja Mikkelsen også læst Lagtingets betænkning, som giver et glimrende billede af debatten på Færøerne. Vi har naturligvis hæftet os ved oppositionens ønske om en modernisering eller en nyordning af hjemmestyreordningen inden for rigsfællesskabet, et ønske, som bl.a. har været fremført af Sambandspartiet.

Vi er derfor meget tilfredse med, at et bredt flertal i Folketinget i dag vil give regeringen tilslutning til at kunne indlede sådanne drøftelser, hvis dette ønske skulle blive fremført af færingerne, ligesom vi naturligvis fuldt ud bakker op om de drøftelser, som allerede er indledt om overtagelse af de sagsområder, som kan overdrages i henhold til den nuværende hjemmestyrerelov. I den forbindelse er det en vigtig forudsætning for Venstre, at det økonomiske ansvar følger med i takt med færingernes overtagelse af forskellige sagsområder, således som vedtagelsen også giver udtryk for.

Med hensyn til landsstyrets seneste udspil kan jeg fuldt ud tilslutte mig statsministerens redegørelse, hvilket betyder, at vi i Venstre finder det rigtigt at vende tilbage til en etårig bloktilskudsperiode, samt at vi ikke kan støtte landsstyrets ønske om oprettelsen af en økonomisk fond.

Lad mig slutte med endnu en gang at understrege, at afgørelsen om Færøernes fremtidige tilknytningsforhold til Danmark ligger ene og alene hos færingerne.

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Jeg hæftede mig ved en bemærkning, som handlede om historieskrivningen om Færøerne, som jeg gerne vil spørge fru Ulla Tørnæs om for historieskrivningens skyld.

Var det ikke Schlüter som statsminister, der pudsede Verdensbankens konsulenter på at lave den plan for økonomisk genopretning i efteråret 1992, som i virkeligheden var det, der vakte færingernes vrede ud over alle grænser?

Og det der med, at færingerne faktisk blev snydt i forbindelse med bankkrisen, er vel ikke hele sandheden, hvis man nu skal se ud fra, hvordan situationen er i dag vel ude på den anden side.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Fru Ulla Tørnæs nævnte hjemmestyreordningen, rigsfællesskabet, som en endegyldig tilstand.

Det er jo egentlig ikke tilfældet. Hjemmestyreordningen er således indrettet, at den er en udviklingsproces, og den har været underudviklet, siden den kom for over 50 år siden. Den drejer sig egentlig om en måde at komme hen imod større færøsk selvstyre og til slut den fulde suverænitæt på.

Den opfattelse havde mange hidtidige danske statsmænd og politikere, og de handlede derefter. Det var nok den slags klogskab, som jeg lagde mest mærke til at Anders Ølgaard, tidligere overvismand, efterlyste i sin kronik i går.

Men vi selvstyrefolk ønsker inderligt at bevare et godt fremtidigt kulturelt, socialt og økonomisk samarbejde med Danmark, som det sømmer sig for nordiske naboer, også efter at de har fået deres selvstændighed.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Egentlig betragter jeg mest hr. Óli Breckmanns bemærkninger her som en kommentar til min tale og ikke et decideret spørgsmål. Dog vil jeg understrege, at jeg ikke er enig med hr. Óli Breckmann i, at endemålet med hjemmestyreordningen er suverænitæt, men det kan være, det beror på sådan en rent principielt forskellig opfattelse.

Til fru Sonja Mikkelsen: Jeg erindrere en statsminister, som ikke ville tage til Færøerne for at møde færingerne. Jeg erindrere tv-optagelser af statsministeren, som mildest talt ikke var særlig populær, da han så endelig mødte op i Thors-havn. Alt det har jeg helt klart opfattet som udtryk for en utrolig vrede og forbitrelse over det, der skete med Færøbanksagen.

Men det er selvfølgelig fuldstændig rigtigt, som fru Sonja Mikkelsen også antydede, at når regnestykket blev gjort op – det gjorde det bl.a. i forbindelse med den aftale, som blev indgået med færingerne, da regeringen skulle have pinsepakken vedtaget – fik færingerne kompensati-on og mere til, for ellers havde regeringen jo

ikke fået sin pinsepakke igennem Folketinget, for der manglede man én stemme. Derfor kunne regeringen så benytte lejligheden til at købe sig til en stemme i det danske Folketing.

Så det er selvfølgelig fuldstændig rigtigt, at når regnestykket gøres op med den økonomiske kompensation til færingerne, har de fået mere, end rigeligt var, men det var jo, fordi der var et færøsk folketingsmedlem, som skulle redde regeringen ud af en knibe.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

En af vores meget kendte færøske politikere, som også sad her i Folketinget i mange år, sagde om hjemmestyreløven, måske lidt overrosende, at den var det smukkeste blad i Danmarks politiske historie, men det var også samme politiker, ikke just en selvstyremand, men en socialdemokrat, der sagde, at hjemmestyreløven fører lige til selvstændighed. Det er en rummelig rammelov, som kan og bør tømmes for indhold, samtidig med at bloktilskuddet bliver trappet ned til forhåbentlig ingenting og så hurtigt, som det kan lade sig gøre med en ansvarlig holdning og tillem্পning til den færøske økonomi.

Når vi har stadfæstet det, er det vel også noget, som regeringen inderst inde er enig i, når den har åbnet for den mulighed, at den vil forhandle om præcis hjemmestyreløven og om, hvordan man kan overdrage alle ansvarsområder til det færøske landsstyre.

Det er det, der er meningen med hjemmestyreløven, sagde han.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Ja, må jeg sige til hr. Óli Breckmann, jeg kan jo desværre ikke svare, hvad de økonomiske forhandlinger vil munde ud i. Det er jo sådan, at det er regeringen, der varetager det, og vi har jo altså desværre ikke haft et folketingsvalg endnu, så det spørgsmål eller den kommentar skulle måske næsten have været rettet til fru Sonja Mikkelsen i stedet for til mig.

Men tak for bemærkningerne.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Per Stig Møller som ordfører.

Per Stig Møller (KF):

Hvis færingerne ønsker at skabe en selvstændig og suveræn nation, skal vi naturligvis respektere det. Denne beslutning må træffes på Færøerne

ved en folkeafstemning, men selvfølgelig er det i sidste instans her i Folketinget, den endelige afgørelse falder, sådan som statsministeren også påpegede. Det fremgår jo af grundlovens § 19, stk. 1, hvor der står, at kongen ikke uden Folketingets samtykke kan foretage nogen handling, der forøger eller indskrænker rigets område, eller indgår nogen forpligtelse, til hvis opfyldelse Folketingets medvirken er nødvendig.

Hvis færingerne beslutter sig for at forlade riget, skal beslutningen altså konfirmeres her i Folketinget. Regeringen kan heller ikke forberede Færøernes udtræden af riget gennem en overgangsordning, uden at Folketinget giver sin tilslutning hertil, fordi regeringen jo herved påtager sig en forpligtelse, som den ikke kan opfylde uden Folketingets samtykke.

Derfor er det i høj grad relevant, at Folketinget nu tager stilling til det videre forløb i forhandlingerne mellem den danske regering og det færøske hjemmestyre. Hjemmestyret har med et beskedent flertal besluttet at arbejde hen mod en endelig suverænitet, der skal godkendes af det færøske folk. Til forberedelse heraf ønsker hjemmestyret en overgangsordning.

Lad det derfor være sagt straks: Ønsker Færøerne at træde ud af riget, vil vi ikke forhindre det, og vi er rede til at forhandle om en overgangsordning. De tider er heldigvis forbi, hvor man med kanonbåde og fregatter kunne tvinge et folk til at forblive i et fællesskab, som det ikke ønsker at være i. Danmark kan godt vise verden, hvordan en sådan adskillelse kan finde sted uden krig, bitterhed og ballade.

Vi har tilsluttet os, at overgangen til en sådan suveræn færøsk stat kan være på 4 år, og at man nedtrapper det danske bloktilskud til Færøerne over disse 4 år. Men når Færøerne nu ønsker at etablere en økonomifond, der skal gøre det økonomisk muligt at klare overtagelsen, og i den forbindelse regner med, at en del af bloktilskuddet skal opspares i fonden, må vi minde om, at bloktilskuddet ikke er en gave fra de danske skatteydere, som bare kan lægges i en kasse for sig, men en betaling for en række opgaver, der er henlagt til færøsk forvaltning, og som ellers skulle være betalt direkte af den danske statskasse. Bloktilskuddet går til løsning af nogle opgaver, ikke til formueopbygning, og har man ikke brug for pengene til disse opgaver, er der ingen grund til, at skatteyderne skal overføre dem. Så kan vi jo spare dem.

Dette er ikke sagt for at lægge en sten i vejen for processen, men for at gøre det klart, hvad

der er meningen med bloktilskuddet, så vi ikke går fejl af hinanden, når de dansk-færøske forhandlinger genoptages. Da det trods alt er uklart, hvad disse forhandlinger kan og skal ende med – spiller vi ludo, eller spiller vi skak? – tilslutter vi os, at regeringen i denne omgang forhandler en bloktilskudsaf tale for ét år, nemlig finansåret 2002. Det vil også give tid til at komme på det rene med, om vi skal ende med en selvstyreaf tale, eller om vi i stedet skal koncentrere os om at genforhandle hjemmestyreloven og i den forbindelse overføre flere områder til færøsk forvaltning.

I sin tid blev der jo etableret en liste over, hvad der efter forhandling kunne overgå til Færøernes selvforvaltning, og vi er rede til at se på den igen ganske uden faner og fordomme; der er gået 50 år.

I tidens løb er flere områder jo overført til Færøerne, og lad mig så blot i den forbindelse nævne råstofferne i den færøske undergrund, som det er meget passende at Folketinget nu tilslutter sig regeringen Schlüters overdragelse af i december 1992.

Når vi nu har stillet os forstående, forhandlingsvillige og åbne over for de færøske ønsker om suverænitet eller en ny hjemmestyreordning, skal det til sidst siges, at Det Konservative Folkeparti håber, at færingerne forbliver i rigsfællesskabet og ikke lader bitterheden over regeringens kluntede optræden i banksagen ødelægge deres forhold til rigsfællesskabet.

Vi finder, at dette fællesskab er et smukt eksempel for den stridbare omverden på, hvor harmonisk historisk sammenbragte folk kan udvikle deres fællesskab og tilpasse det de skiftende tider, så det bliver til gavn for alle i rigsfællesskabet.

Men skal vi alligevel skilles til slut, skal det ske forstandigt, fornuftigt og med de gensidige positive følelser for hinanden i behold.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Den sidste ærede taler, hr. Per Stig Møller, nævnte omkring bloktilskuddet, at det går til betaling af nogle opgaver, som Danmark ellers ville have haft på Færøerne, og som landsstyret nu arbejder for regeringen med. Det er fuldstændig rigtigt.

Der er desværre den fejlopfattelse i den danske befolkning, at bloktilskuddet er noget, som tilsendes Færøerne, og som forsvinder ned i et hul i Nordatlanten. Jeg beklager, at den fejlopfat-

telse er så udbredt. Jeg ved ikke, om jeg skal bebrejde danske politikere, at de har misinformeret den danske offentlighed, eller om det er pressen, der ikke har gjort sit arbejde godt nok.

Vi ved jo, at bloktilskuddet tilsendes Færøerne – det er rigtigt – men hver en krone kommer tilbage igen. Vi lever jo som to økonomier i forbindelse kar, og det vil sige, at alt det, som sker på Færøerne af økonomisk aktivitet, afspejler sig positivt i den danske økonomi som helhed. Hver enkelt færinger producerer og eksporterer i gennemsnit for lige så store værdier, som hver enkelt dansker gør, til gavn for Den Danske Nationalbank.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Jeg synes, det var et godt indlæg, der kom her, for det viser jo, at vi er enige om forståelsen af bloktilskuddet. Jeg er enig i den beskrivelse, som er kommet her omkring bloktilskuddet; det var jo også det, jeg selv sagde. Det tyder jo også på, at vi i hvert fald ikke har disse misforståelser. Det betyder så også med den økonomiske aktivitet på Færøerne, at bloktilskuddet jo præcis er noget, der kan forhandles ud fra de opgaver, som den danske stat har bedt færingerne varetage, og som færingerne selv har bedt om at måtte varetage.

Derfor er det også meget fornuftigt, at vi nu tager det for ét år ad gangen, mens vi finder ud af, hvad spor vi går ad.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Den bedste illustration af bloktilskuddet, vil jeg gerne sige hr. Per Stig Møller, er, at det har samme størrelsesforhold, hvis vi ser på Danmark, Færøerne og Grønland, som hvis Færøerne f.eks. betalte 1 pct. af Lagtingets budget om året, sølle 30 mio. kr., for at kunne eje eller for at kunne have et rigsfællesskab med f.eks. Bjørnøya og Spitsbergen. Det ville være en mægtig fin forretning for Færøerne.

Derfor er jeg sikker på, at de folk her i Danmark og måske endda på Færøerne og i Grønland, som forstår den problemstilling, er fuldstændig klar over, at Danmark laver en god forretning ud af den milliard, de sender til Færøerne, og de 3 milliarder, som sendes til Grønland.

Men det er ikke godt for den færøske økonomi at få en årlig indsprøjtning på 1 mia. kr., uden at der foreligger produktion. Det blæser økonomien op, og det forværrer vores konkurrenceev-

ne. Derfor vil vi så gerne have den blok reduceret.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Jeg synes faktisk, det vil være rigtigst af mig ikke at kommentere det sidste indlæg, for det er jo helt tydeligt en færøsk debat om, hvordan man vil indrette sin økonomi med eller uden milliarder fra Danmark. Og det var et færøsk økonomisk synspunkt om, hvordan hr. Óli Breckmann ønsker den færøske økonomi indrettet, som vi her hørte.

Jeg synes, det er meget interessant – det var et liberalt og fornuftigt økonomisk synspunkt – men det tror jeg ikke at det tilkommer os her i Folketinget at blande os i; det er en færøsk debat omkring indretningen af den milliard.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Jes Lunde som ordfører.

Jes Lunde (SF):

Man kunne selvfølgelig sige, at hvis færingerne er så kede af at modtage bloktilskuddet, kunne de jo bare lade være med at indløse checken; det ville vi ikke blive spor sure over.

Men nuvel, når vi skal forholde os til de mere principielle hovedlinjer i det her, er det klart, at vores holdning i SF er, at det er færingerne selv, der afgør, i hvilket omfang de går efter øget selvstændighed eller ligefrem en selvstændig statsdannelse. Vi respekterer det ønske, som måtte komme deroppefra, og hvis en folkeafstemning til sin tid viser et flertal for en løsrivelse, vil vi i Folketinget stemme for den godkendelse af det, som vi så skal foretage i henhold til grundloven.

Men jeg vil samtidig gerne mane lidt til eftertanke, så vi både på Færøerne og i Danmark spørger os selv, om det nu også er en klog udvikling.

Efter vores opfattelse i SF har det været en berigelse for rigsfællesskabet, at vi er andre end blot os danskere. Det har været med til kulturelt og åndeligt at give livet nye dimensioner, at vi er så tæt forbundet i fællesskabet med mennesker, der lever under helt andre vilkår end vores egne. Og vi synes, det ville være trist, hvis den lange tradition for rigsfællesskab ophører.

Men vores holdning bygger ikke på, at vi har lyst til at være nogen kolonimagt, eller at vi gerne ser, at Danmark er en stormagt. Det er en holdning, som man en gang imellem kan høre på Færøerne, men det må jo skyldes de forhold,

der var i kølvandet på Anden Verdenskrig og den folkeafstemning, der var lige efter dér, hvor et flertal i en folkeafstemning for selvstændighed blev overhørt. Det har udviklet en hel myte på Færøerne, og den kan man så ikke rigtig ryste af sig. Det vil jeg opfordre til at man gør. Der er ingen partier i Danmark, der vil modsætte sig et ønske om færøsk selvstændighed. Det er noget, den færøske befolkning afgør fuldstændig suverænt.

Det er også derfor op til den færøske befolkning og de færøske partier selv at vurdere, om det vil være klogt at blive en selvstændig nation. Kan Færøerne under alle omstændigheder klare sig selv økonomisk? Giver det mening at opbygge en selvstændig administration på alle områder i en kompliceret velfærdsstat med et så beskeden befolkningsgrundlag? Er gevinsterne ved selvstændighed store nok til at retfærdiggøre bruddet? Det er kun færingerne selv, der kan svare på spørgsmålene.

Det, vi kan bidrage med, er en afklaring af rammerne. SF er enig med regeringen i, at færøsk selvstændighed nødvendigvis må betyde, at bloktilskuddene fra Danmark ophører efter en kort overgangsperiode. Vi kan ikke forklare de danske skatteydere, at de i mange år skal betale penge til en anden nation med så høj en levestandard som den færøske.

Tværtimod synes vi, at der er gode argumenter for at nedsætte det danske bloktilskud til Færøerne her og nu, som også landsstyret lægger op til. Gennemsnitsindkomsten på Færøerne er i dag højere end den danske, og når vi samtidig ser klassekampen deroppe udfolde sig på den måde, at man bevilger store skattelettelser til de rigeste på baggrund af vores bloktilskud, ja, så forsvinder vores lyst til de store bloktilskud ærlig talt helt.

Dertil kommer jo, at der er gode udsigter til, at Færøerne i nær fremtid finder måske endda meget store mængder olie, og SF finder derfor, at pengeoverførsler til Færøerne fra nu af under alle omstændigheder bør gives på betingelser, hvor pengene betales tilbage, hvis færingerne kommer til at tjene store penge på olien.

Den tidligere statsminister Poul Schlüter forærede i sin tid færingerne retten til deres undergrund uden nogen forudgående debat her i Folketinget. Det synes vi var principielt særdeles kritisabelt. Men det er sket, og vi har ingen planer om at foreslå nogen genforhandling, for vi finder det nemlig principielt rigtigt, at færingerne har retten til deres egen undergrund.

Til gengæld er der så ikke nogen grund til, at vi er så tossegode at blive ved med at forære dem den ene milliard efter den anden i kontanter, når de måske står på kanten af store rigdomme. Her giver det langt bedre mening at give bloktilskuddene som betingede lån.

Vi er enig med regeringen i, at det klogeste nu er kun at forhandle bloktilskud for 1 år frem. Efter den tid kommer der jo et nyvalg på Færøerne, og det vil være mest rimeligt at afvente det valgresultat, før der tages hul på forhandlingerne om de fremtidige bloktilskud.

Vi håber, at der til den tid er skabt en bredere enighed på Færøerne, uanset om det er bag løsrivelse eller en udvikling inden for rigsfællesskabet. Det er nemlig efter vores opfattelse helt uholdbart, at man vil etablere en selvstændig nation med 51 pct.s opbakning. Alt tilsiger, at man skaffer sig en bredere basis, så der er plads til modgang og livets overraskelser, uden at opbakningen pludselig er væk.

Vi håber, at færingerne finder frem til den løsning, det store flertal på Færøerne på lang sigt finder bedst. Vi håber, at den danske regering vil udvise fuld respekt for færøske synspunkter, fleksibilitet, når de mange praktiske problemer skal løses, men også afklarethed til at møde færingerne i øjenhøjde og stille de samme krav til færingerne, som vi vil stille til andre, som vi skal indgå vidtrækkende aftaler med.

Vi kan selvfølgelig tilslutte os det forslag til vedtagelse, som vi er medforlagsstillere til. Vi synes, det giver nogle gode rammer for de fortsatte forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Til hr. Jes Lunde skal jeg hilse og sige, at færingerne heller ikke indløser hele checken. De sidste 4-5 år har vi klart os for halvdelen af bloktilskuddet. Vi er alligevel stadig opmærksomme på, at bloktilskuddet bør reduceres for at forhindre, at Lagtinget fristes til at give efter for pressionsgrupper og deres umættelige krav om større offentligt forbrug.

Jeg sagde lidt før omkring det her med det færøske forbrug. Det er en kendsgerning, hvis vi sammenligner Færøernes med Danmarks forbrug, at vores BNP, bruttonationalprodukt, pr. indbygger, ligger på ca. 70 pct. af det danske.

Hvis vi på samme måde sammenligner Lagtingets og Folketingets budgetter, er Lagtingets budget relativt meget lavere end Folketingets, og det selv om vi får det bloktilskud, som vi alt-

så ikke forbruger. Derudover ved vi jo, at Danmark har et plus i sin samhandel med Færøerne på 1,5 mia. kr. årlig, som betyder 1.500 fuldtidsarbejdspladser i Danmark.

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Det er til hr. Jes Lundes bemærkning omkring råstofferne i undergrunden, hvor han halvvejs siger, at Schlüter som statsminister forærede færingerne råstofferne i undergrunden, uden at det blev behandlet i Folketinget.

Jeg vil sige, at den udtalelse, at man har foræret noget væk, viser et klart tegn på en misforståelse af forholdene mellem Færøerne og Danmark. Man kan ikke give noget væk til en, der ejer det i forvejen.

Til oplysning kan jeg sige, at råstofferne i undergrunden står i hjemmestyreløven på liste B, og jeg synes selv, at det virker højst besynderligt, at det skulle tage hele 17 år at få forhandlet den overtagelse på plads.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Lad mig bare sige til hr. Breckmann, at jeg synes, det er yderst fornuftigt, at man i landsstyret planlægger en økonomisk politik, hvor man kan klare sig mere og mere uafhængigt af bloktilskuddet. Det synes jeg er sundt, det synes jeg er godt; det støtter vi helhjertet.

Til hr. Eidesgaard bare den supplerende bemærkning om råstofferne deroppe, at der jo kan tænkes mange måder, man kan vælge at forvalte råstofferne på. Med Grønland har vi f.eks. en fifty-fifty-aftale, hvor vi har et fælles råstofudvalg, og hvis der kommer noget ud af de efterforskningsaktiviteter, man har i gang deroppe, deler man resultatet fifty-fifty.

Færøerne har en anden ordning, hvor de får 100 pct. selv. Det var en ordning, der blev etableret, efter at den tidligere statsminister Poul Schlüter uden forudgående debat her i Folketinget lavede den aftale med landsstyret. Det synes jeg principielt er demokratisk uacceptabelt, men i sit indhold støtter vi det i SF.

Vi synes, det er det rigtige, at det færøske folk har retten til den færøske undergrund. Derfor gør vi heller ikke nogen ophævelse over det. Vi siger bare, at hvis det nu er sådan, at færingerne står på kanten af at blive oliemilliardærer, hvorfor skal vi så blive ved med at give bloktilskuddene som kontante overførsler? Hvorfor ikke sige, at de beløb, som færingerne har brug for i en

vis periode endnu, gives tilbagebetalingspligtigt, sådan at man, hvis man på et tidspunkt bliver voldsomt rig deroppe, kan føre nogle af pengene tilbage? Det er vel ikke helt urimeligt?

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Der er utrolig stor forskel på de grønlandske forhold og de færøske forhold, når man taler om råstoffer i undergrunden.

Jeg synes, det er meget principielt for det danske Folketing i dag, hvor vi skriver 2001, at man ikke løber fra en lovgivning, som blev gennemført her i Tinget i 1948, og som helt klart og tydeligt siger, at råstoffer i undergrunden kan der forhandles om, således at området kan overtages af de færøske myndigheder.

Man kan til sammenligning sige: Er der nogen, der sætter spørgsmålstejn ved, at man ikke fra dansk side og fra SF's side gør krav på den fisk, der svømmer rundt om Færøerne? Det gør man vel ikke?

Hvorfor kan man så sætte spørgsmålstejn ved råstofferne? Det er en krystalklar aftale, som er forhandlet efter de regler, som står i vores hjemmestyrelov, og der er ikke noget at komme efter.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Det er ganske rigtigt, som sidste ærede taler sagde, at der har været sået tvivl – især i den danske presse, men også til dels i Folketinget – omkring lovgivningens af statsminister Schlüters aftale med landsstyret i 1992 om at overdrage undergrunden og dermed retten til eventuelle oliefund til Færøernes landsstyre.

Justitsministeriet har slået det fast, som færøske og danske lovkyndige er enige om, nemlig at den lovgivende og administrative overdragelse af undergrunden til Færøerne er uomtvistelig og endegyldig ifølge hjemmestyreloven og dermed ifølge grundloven.

Færøerne ejer altså eventuel olie i vores undergrund. Det stadfæster Folketinget i sin vedtagelse i dag heldigvis. Og dermed skulle den del af debatten i hvert fald være afklaret.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Det sidste er jo præcis rigtigt. SF er medforslagsstillere på et forslag til vedtagelse, der slutter med: »Folketinget tilslutter sig, at aftalen af 22. december 1992 mellem regeringen og Færøernes

landsstyre om råstoffer i undergrunden ikke genforhandles.«

Så derfor forstår jeg ikke rigtig, hvorfor mine to færøske kolleger vælger at lave et stormløb og sige, at det er uacceptabelt, at nogen sætter spørgsmålstejn ved færingerens ret til undergrunden. Det sætter vi ikke spørgsmålstejn ved; vi støtter, at det færøske folk har retten til undergrunden.

Men mit modspørgsmål til de to færøske kolleger her er: Vil det så ikke være fair, hvis det nu viser sig, at man kan pumpe for milliarder af kroner olie op, at den støtte, der ydes fra dansk side, de bloktilskud, der ydes fra dansk side fra nu af, bliver betalt tilbage?

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Den nuværende aftale eller kutymen omkring bloktilskuddet bygger på det, som hr. Per Stig Møller sagde før, nemlig at der er en vis ansvarsfordeling og økonomisk fordeling omkring den måde, hvorpå Færøerne forvaltes, og bloktilskuddet har sit udspring i omkostningerne ved den administration, som vi jo mere og mere vil overtage også det økonomiske ansvar for.

Derfor synes jeg, det er vigtigt, at vi, når vi nu snakker om olie og bloktilskud, ikke blander de to ting sammen. Lad os holde bloktilskuddet for sig som en betaling for de opgaver, som Færøernes landsstyre arbejder med for regeringen, og som vi med tiden vil overtage.

Vi må heller ikke se på bloktilskuddet som en konjunkturudjævning, for så bliver Færøerne jo mere og mere afhængige af bloktilskuddet som den rene socialhjælp. Og det er fuldstændig nedbrydende for Færøernes moral, ud over at det ødelægger den færøske økonomi.

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Jeg synes i den forbindelse, at det er meget vigtigt, at man gør sig klart: Hvad er bloktilskud? Er det en pose penge, der bliver sendt en gang om året? Er det en gave? Eller vil man se på det som en overførsel af en sum penge fra den ene del af riget til en anden del af riget for solidarisk at sikre, at man har nogenlunde samme velfærdsniveau?

Det er den sidste definition, jeg bedst kan lide. Men jeg vil ikke se bort fra, at man også fra vores side har et stærkt ønske om økonomisk uafhængighed. Og det er klart, at perspektivet om

en mulig færøsk olieindustri gør det ønske mere realistisk nu, end det har gjort før.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg har sådan set helt den samme opfattelse af bloktilskuddene som hr. Eidesgaard. Jeg opfatter det også primært som et udtryk for solidaritet, et udtryk for, at vi ønsker, at der er et anstændigt socialt niveau, et godt uddannelsesniveau på Færøerne osv., ligesom i det øvrige rigsfællesskab. Det er også noget, vi kender hernede fra Danmark, at vi sender penge rundt omkring til kommuner og amter, og vi har udligninger og sådan noget.

Men Færøerne har jo lidt en særstilling her, for når det kommer til olien, ønsker man at holde provenuet af *det* for sig selv. Det ville et dansk amt jo ikke slippe af sted med. Så der er altså en lidt anden situation her.

Derfor er det, jeg siger, at det var en overvejelse værd at sige, at de bloktilskud, vi yder fra nu af, lad os sige, at de er tilbagebetalingspligtige, hvis det viser sig, at man finder vældig mange oliepenge.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Det er et faktum, at der er historiske bånd imellem Danmark, Færøerne og Grønland, og det er et faktum, at vi har rigsfællesskabet, ligesom det også er en del af grundlovens vilkår, og jeg skal med det samme sige som indledning på mit ordførerindlæg her, at Dansk Folkeparti finder det forhold værdifuldt, og at vi ønsker rigsfællesskabet bevaret.

Vores udgangspunkt og vores tilgang til hele den her debat er, at vi finder, at rigsfællesskabet giver os noget værdifuldt, som vi bør gøre noget for at bevare.

Men samtidig skal det også stå klart, at vi i Dansk Folkeparti under ingen omstændigheder ønsker, at Danmark optræder som en kolonimagt. Det er også derfor, vi er helt på linje med dem, der tidligere har talt for, at vi skal respektere færingernes egne ønsker om fremtiden. Hvis færingerne ikke selv kan se en fordel i en tilknytning til Danmark gennem rigsfællesskabet, er det klart, at man på Færøerne skal være frit stillet til at indgå overvejelser omkring en anden ordning.

Det har været nævnt og blev også allerede nævnt i statsministerens besvarelse, at der er en afgørende skillelinje at tage i betragtning, nemlig om vi taler om, at målet er en suveræn stat på

Færøerne, eller vi taler om, at der skal laves en reform inden for de nuværende rammer med hjemmestyreordningen, så færingerne tager større ansvar for større dele. Det er klart, at afhængig af, hvilken model man går ud fra, er der forskellige konsekvenser at iagttage.

Den nuværende beslutning, der er truffet, som det også blev nævnt tidligere, i april, gør det naturligt, at det, vi stiler efter, er etårige økonomiske aftaler, indtil det er fuldstændig afklaret, om det er et realistisk ønske at få fuld selvstændighed. Vi skal have fuld klarhed over, om man ønsker at bære eget økonomisk ansvar for enkelte dele eller for alle dele. I al sin enkelthed skal vi vide, hvad man ønsker det fulde ansvar for.

På de her områder ser jeg ikke den store forskel på det, regeringen har sagt her i dag, og Dansk Folkepartis holdning. Det betyder også, at når det drejer sig om det forslag til vedtagelse, der er fremsat fra en række partier her i Folketinget i dag, kan Dansk Folkeparti støtte en meget, meget stor del af forslaget.

Der er dog ét område, hvor vandene skiller, og det er i det sidste afsnit i forslaget til vedtagelse, hvor flertallet lægger op til, at man stadfæster den aftale fra 1992, der omhandler undergrunden og eventuelle råstoffer i og omkring Færøerne.

I Dansk Folkeparti har vi den holdning, at den aftale bør genforhandles, vi har den holdning, at man bør tilvejebringe et bedre grundlag også for vurderingen i forhold til en genforhandling, end tilfældet er i dag, og derfor ønsker vi at opretholde ønsket om, at Færøudvalget også tager en dialog med forhenværende statsminister Poul Schlüter, som det også tidligere er fremgået af debatten.

I spørgsmålet om råstoffer er det vores udgangspunkt, at så længe vi har et rigsfællesskab, bør vi også have et fælles ansvar for undergrunden. Det drejer sig om de omkostninger, der er til efterforskning, men også eventuelle indtægter. Fordelingen kan diskuteres, Grønland har været nævnt som et eksempel. Omvendt er det klart, at hvis færingerne påtager sig det fulde økonomiske ansvar og ønsker fuld selvstændighed, mener vi også, at undergrunden naturligt er et færøsk anliggende.

Vi mener ikke, at Danmark blot skal afvente og se til, mens målsætningen om selvstændighed på Færøerne modnes, samtidig med at vi med den nuværende aftale om undergrunden overfører bloktilskud hvert eneste år.

Derfor er vi meget opmærksomme på det, som hr. Jes Lunde sagde for et øjeblik siden og tidligere har fremført om, at man laver en betinget overførsel af bloktilskud i relation til den nuværende aftale, hvis den består, og at man dér sikrer sig, at bloktilskud gives som betingede lån i forhold til eventuelle senere indtægter på Færøerne fra undergrunden.

I tråd med det, jeg har nævnt her, skal jeg derfor fremsætte følgende forslag til vedtagelse, som jeg med det samme skal sige i meget høj grad selvfølgelig afspejler det tidligere fremsatte forslag til vedtagelse, dog med en enkelt ændring, nemlig i sidste afsnit.

Jeg skal fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget tilkendegiver, at det er den færøske befolkning, der afgør Færøernes fremtidige tilknytningsforhold til Danmark. Det gælder såvel et ønske om at etablere en suveræn stat som et ønske om at udvikle samarbejdet inden for rigsfællesskabet.

Folketinget tager statsministerens redegørelse om den danske regerings holdning til de fortsatte forhandlinger med Færøernes landsstyre til efterretning.

Folketinget opfordrer regeringen til at forhandle en bloktilskuds aftale med landsstyret for finansåret 2002.

Folketinget tilslutter sig, at regeringen efter landsstyrets seneste ønske forhandler om de sagsområder, der kan overdrages i henhold til den nuværende hjemmestyrelov med samtidig overtagelse af det økonomiske ansvar.

Folketinget tilslutter sig i øvrigt regeringens forhandlingslinje, hvorefter regeringen er rede til

- enten at drøfte en egentlig selvstyreform inden for rigsfællesskabets rammer
- eller drøfte justering af den gældende hjemmestyrelov, der muliggør en gradvis overtagelse af yderligere sagsområder med samtidig overtagelse af det økonomiske ansvar.

Folketinget opfordrer regeringen til at genforhandle aftalen af 22. december 1992 mellem regeringen og Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 111).

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingerne.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Blot et enkelt spørgsmål til Dansk Folkepartis ordfører. Hr. Thulesen Dahl sagde noget i retning af, at rigsfællesskabet bør bevares, og at det giver os noget værdifuldt.

Der er mit spørgsmål: Hvad er det egentlig, det giver os af værdifuldt, som vi ikke kunne få, hvis Færøerne var en selvstændig stat og Danmark en anden selvstændig stat? Kulturel berigelse, samhørighed og forbindelser, kan vi ikke lige så godt få det som to selvstændige stater, præcis som vi har det i forhold til Sverige og Norge og Finland?

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

I henhold til det, som hr. Thulesen Dahl nævnte før omkring bloktilskuddet og olien, vil jeg gentage, at i aftalen mellem landsstyret og regeringen fra 12. oktober 1993 er der en passus, som siger, at så vidt som Færøerne kan tjene penge på olien, vil de indtægter indgå i kommende bloktilskudsforhandlinger. Så jeg tror nok, at den aftale er på plads, og det er man så faktisk indforstået med.

Men jeg synes, det er vigtigt, at vi i det forslag til vedtagelse, som vi har fået i dag fra et stort flertal af Folketingets partier, holder fast ved den bestemmelse, som tiltræder landsstyrets ønske om, at bloktilskuddet skæres ned i takt med specifikke overdragelser af ansvarsområder. Vi vil ikke have bloktilskuddet reguleret som en konjunkturudjævner.

Og som sagt: Hvis landsstyret og et stort flertal af Folketinget samt regeringen er enige om, at *det* er bloktilskuddets funktion, og derom skal vi forhandle, så synes jeg, at vi er på fast grund.

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Jeg synes, logikken havde lidt problemer i hr. Thulesen Dahls ordførertale. På den ene side siger han, at færingerne selv skal finde ud af, hvor de vil hen, og hvad de vil, og på den anden side har man i Dansk Folkeparti åbenbart meget travlt med at få aftalen fra 1992 genforhandlet. Men jeg kan forvisse hr. Kristian Thulesen Dahl om, at hvis man ønsker et stort, massivt flertal

for færøsk løsrivelse, skal man finde recepten hos Dansk Folkeparti og sige: Vi genforhandler eller annullerer aftalen fra 1992. Så kan jeg forvisse hr. Kristian Thulesen Dahl om, at tropperne vil storme frem og kræve en løsrivelse.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg vil først sige til hr. Frank Dahlgaard, at jeg har meget sympati for, at små lande set på globalt plan har et fornuftigt samarbejde med hinanden. Jeg tror også fuldt og fast på, at små selvstændige nationer, der ligger tæt på hinanden, kan have et meget, meget frugtbart samarbejde, og jeg er ikke et sekund i tvivl om, at hvis Færøerne på et tidspunkt vælger at blive en fuldstændig selvstændig stat, vil vi også fra dansk side have et meget, meget fornuftigt og værdifuldt samarbejde med færingerne.

Men jeg mener, at der i det nuværende rigsfællesskab ligger nogle særskilte ting, hvor der ikke bare er nogle rettigheder, men også nogle gensidige forpligtelser, der giver noget ekstra, ud over at man er to nationer, som har et frugtbart samarbejde. Jeg mener faktisk, at det, at der både er rettigheder og forpligtelser på begge sider, giver noget ekstra, men jeg har i øvrigt megen sympati for den anden tankegang, som hr. Frank Dahlgaard gør sig til talsmand for.

Til hr. Breckmann vil jeg med hensyn til bloktilskuddene sige: Betaler man bloktilskud som en konjunkturordning eller som en solidaritetsordning? Jeg kan sagtens følge det, der har været sagt tidligere, at der selvfølgelig ligger det i ordningen, at der er nogle opgaver, som man er enige om skal løses på Færøerne, og derfor overføres der penge. Der ligger selvfølgelig også det i det, at tilskuddet er med til at opretholde et bestemt grundlag, og det er også derfor, jeg tillader mig den sammenkobling, som jeg godt forstår, man ikke vil bryde sig om på Færøerne, nemlig en sammenkobling mellem eventuelle fremtidige olieindtægter og bloktilskud. Det er også derfor, vi tilkendegiver en principiel støtte til de tanker, hr. Jes Lunde fremførte for et øjeblik siden, nemlig at man bør overveje at give de fremtidige bloktilskud som betingede lån, som betales tilbage, hvis der kommer olieindtægter af en vis størrelse.

Så til hr. Eidesgaard: Jeg blev ikke helt klar over af det, hr. Eidesgaard sagde, om hr. Eidesgaard i virkeligheden blev glad for det, jeg sagde, altså om hr. Eidesgaard søgte en ekstra anledning til at få en diskussion på Færøerne. Men

for mit vedkommende kan jeg bare sige, at jeg synes, det er fuldt rimeligt og retfærdigt, at man tager en gendrøftelse af forholdene, og jeg synes også, det er rimeligt, at vi stadig får forhenværende statsminister Poul Schlüter i Færøudvalget og tager diskussionen og får løftet sløret lidt mere for, hvad der foregik.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Ud over at ændre hjemmestyreløven, foretage de nødvendige overdragelser fra regering til landstyre og formindske bloktilskuddet er hovedformålet med de forhandlinger, som kommer, først og fremmest afspænding. I 8-10 år har der været spændinger mellem det færøske og det danske folk, der har været spændinger mellem færøske og danske politikere, og det kan vi ikke være bekendt. Nu må vi virkelig prøve at få en gensidig ordning forhandlet på plads, som gør, at der igen hersker normale forhold imellem vore to folk.

Det er derfor, jeg henstiller så kraftigt til regeringen at sætte sig ved forhandlingsbordet, tage den udstrakte hånd fra lagmanden og prøve at få en nyordning forhandlet på plads og for Guds skyld undgå at inddrage spørgsmålet om olien og retten til den færøske undergrund. Det er et overstået kapitel, det er færdigt arbejde. Det har regeringen sagt med fuld opbakning fra Justitsministeriet og både færøske og danske lovkyn-dige eksperter.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg synes altså, vi må være noget mere konkrete.

Hr. Thulesen Dahl sagde i sit sidste svar til mig, at disse gensidige rettigheder og pligter i forbindelse med rigsfællesskabet giver os noget ekstra, formentlig også færingerne. Hvad er det for noget ekstra? Helt konkret, hvad er det for noget ekstra, det giver et godt samarbejde mellem to nationer inden for det nordiske område, hvor Færøerne er med i dag, og hvor de i fremtiden kan være med som selvstændig nation? Hvad er det helt præcist for noget ekstra, en fortsættelse af rigsfællesskabet giver?

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Det, jeg ville understrege i min bemærkning, var, at man meget nemt kan fremprovokere en politisk stemning, f.eks. for løsrivelse. Man kan fra politisk side fremprovokere en stemning,

som kan betyde, at der pludselig er et stort flertal for løsrivelse. Den økonomiske krise og kriseforhandlingerne i begyndelsen af 1990'erne, f.eks. i banksagen, er et udmærket eksempel på, at man kan få ekstra tilslutning til løsrivelse på grund af en politisk stemning, der pludselig opstår, og det var det, jeg prøvede at advare imod.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg vil først sige til hr. Óli Breckmann, at vi er også meget store tilhængere af, at der sker en afklaring, at der sker en afspænding, som hr. Óli Breckmann kalder det, at der sker en normalisering, så der igen kommer et mere tillidsfuldt forhold mellem Danmark og Færøerne. Det er også derfor, vi har givet til kende, at det forslag til vedtagelse, der er fremsat, og som jo lægger op til videre forhandlinger, støtter vi hele vejen igennem med undtagelse af det sidste afsnit, hvor vi har et andet forslag. Vi ønsker en afklaring, som kan gøre, at 8-10 års svære forhold mellem Danmark og Færøerne bringes til en ordentlig afslutning.

Med hensyn til oliespørgsmålet er det jo dér, vi er uenige og ikke finder, det er et overstået kapitel. Vi mener, at ansvaret over for de danske skatteydere vejer for tungt til at sige, at det er et overstået kapitel.

Hr. Frank Dahlgaard ønsker, jeg skal være langt mere konkret med hensyn til, hvad det giver ekstra at have et rigsfællesskab frem for at have to selvstændige nationer. Jeg synes da, at alene den løbende debat, vi har om Færøerne og Grønland, hvor deres repræsentanter her i Folketinget giver deres bidrag til en utrolig righoldig debat om de to dele af rigsfællesskabets forhold, er meget gavnlig. Den ville vi jo ikke have, hvis vi ikke havde rigsfællesskabet. Der er et langt mere forpligtende samarbejde om de forskellige forhold, der er langt tættere relationer, end når det er to selvstændige nationer, der forhandler. De kan selvfølgelig også udmærket være frugtbare og givende, og vi vil også arbejde for, at det skal blive sådan, hvis færingerne vælger løsrivelsesvejen. Men jeg synes bare, det klart tilkendegiver, at der ligger mere i rigsfællesskabet end det, hr. Frank Dahlgaard gør det til.

Så til hr. Eidesgaard: Jeg er fuldt opmærksom på de sidste bemærkninger, hr. Eidesgaard kom med. Det er selvfølgelig et spørgsmål om, hvad man vil fremprovokere, men jeg vil bare sige, at vi vil ikke holde vores synspunkter tilbage her i

Folketinget. Når vi har nogle synspunkter om et emne, fremfører vi dem, uanset hvad de så måtte afstedkomme. Vi synes, det mest ærlige og reelle er at lægge sine holdninger klart frem, og det tror jeg også man vil have respekt for på Færøerne, når det kommer til stykket.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Så er det hr. Peter Duetoft som ordfører.

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til statsministeren for redegørelsen i dag og derefter sige, at ligegyldigt hvad der sker, er noget af det væsentligste vel, at det sker værdigt; at det sker på en måde, så vi efter en løsning har både venskab og samarbejde og gode fælles følelser, hvad enten det ender med en situation uden for rigsfællesskabet, eller det ender med en situation inden for rigsfællesskabet.

Jeg er enig i det, hr. Óli Breckmann har sagt om, at der naturligvis skal være afspænding og der skal være en speciel stemning. Det betyder, at Danmark og den danske regering naturligvis skal vise sig villig til at forhandle, og det har den danske regering jo også gjort. Men det betyder på den anden side også, at den færøske ledelse ikke bare kan komme trillende til København og derefter tro, at man kan diktere en løsning, eller at man over en weekend skal lave en hel traktat færdig. Det kræver, at begge sider forstår, at der skal være en dialog, og at dialogen ikke bare kan overstås i løbet af nogle få timer.

Jeg tillader mig at bruge et farligt ord, som kan misforstås voldsomt, men jeg vil gøre det alligevel, fordi jeg også synes, det er nødvendigt at skære tingene i et lidt historisk perspektiv. Jeg er helstatsmand. Jeg ved godt, det var noget helt andet i forrige århundrede, men jeg er tilhænger af, at rigsfællesskabet mellem Danmark, Grønland og Færøerne fastholdes, for jeg synes, Danmark har mistet nok gennem de sidste flere hundrede års historie.

At vi i 1953 fik Færøerne og Grønland med som ligestillede dele af rigsfællesskabet var et vigtigt skridt. Men vi holdt jo netop fast ved, at der var et fællesskab at stå sammen om, et historisk fællesskab, hvor man respekterer hinanden. Disse historiske bånd tror jeg stadig er vigtige, og dem vil vi i hvert fald gerne være med til at bevare.

Naturligvis kan man diskutere – og det bliver jo også diskuteret på Færøerne – om det overhovedet er økonomisk muligt for Færøerne. Det

var lidt fascinerende at læse betænkningen fra Lagtinget. Partierne er jo mildest talt uenige om, hvorvidt det kan lade sig gøre. Jeg vil nu nok sige, at hvis jeg var valgt deroppe, ville jeg tænke en lille smule over, om argumentet om højkonjunktur lige i øjeblikket og høje fiskepriser, og hvad ved jeg, er noget, man kan tage udgangspunkt i, om det er noget stationært. Men det bliver jo færingeres sag.

Vi kan dog lære noget af dem, for det er dog en forbløffende sprogbrug, der er i den beretning. Jeg kluklo et par gange. Jeg kan blandt andet huske Sambandspartiets indlæg: om det var suverænitetsørnen, der nu var blevet til en hjemmestyrehøne. Den poesi synes jeg godt nok var fantastisk, det kunne vi godt lære lidt af her.

Vi skal selvfølgelig holde fast i, at hvis Færøerne ønsker uafhængighed, er det o.k. Men vi er ét hundrede procent enige med regeringen i, at der er to linjer: at der enten er uafhængigheden eller ændringer inden for rigsfællesskabet.

I den første situation er det klart, at der er nogle voldsomt store problemer, der skal løses. Der bor vel adskillige tusinde færinger i Danmark, og hvad bliver deres situation med en selvstændig færøsk stat? Der er mange praktiske problemer. Jeg ved ikke, hvordan man vil skaffe dommere og embedsmænd og ambassadører, og hvad man ellers skal have på Færøerne efter at have fået selvstændighed, men det må de vel også tage stilling til.

Jeg er også enig i, at det må få økonomiske konsekvenser, hvis man gør det, og derfor er vi tilhængere af grænsen på 4 år for bloktilskuddet, som statsministeren flere gange har understreget. Vi må også indrømme, at vi ikke er vildt betaget af denne økonomifond, fordi vi egentlig ikke er sikre på, at der ikke indirekte anvendes bloktilskudspenge for at hjælpe frem til suveræniteten. Hvis situationen derimod er sådan, at færingerne ønsker hjemmestyret udbygget, synes vi, det er helt i orden, at man forhandler om overtagelse af flere områder. Men det er stadig rigtigt, at for at få en afklaring skal bloktilskudsforhandlingerne i år kun gælde for 1 år.

Færingerne skal selv bestemme, men man skal vel også være realistiske. Det kan godt være, at følelserne kommer til at diktere den afgørelse, der træffes på Færøerne, og det bliver så et færøsk ansvar. Men omvendt er det da rigtigt, at det vil være trist, hvis man kun bliver i rigsfællesskabet af økonomiske grunde. De økonomiske grunde må ikke være afgørende.

Jeg tror stadig, at synspunktet om et samlet kongerige er smukt. Det er smukt at holde fast ved, og det er vigtigt at holde fast ved, at rigsfællesskabet indebærer nogle udvekslinger mellem forskellige kulturer, forskellige historiske udviklinger og en mangfoldighed, som det vil være utrolig trist at miste, og det håber jeg også man vil overveje på Færøerne og gå ind i debatten i den ånd. Ønsker man at være sig selv, kan vi andre måske blive triste til mode over det, men det må aldrig ende med det, fordi man har været i en ordkrig, der gejler folk op til at træffe de forkerte beslutninger.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Jeg synes, hr. Peter Duetofts indlæg ofte er noget helt specielt.

Jeg kan godt huske, og jeg vil godt erindre om den kloge bemærkning, som netop hr. Peter Duetoft og også fru Kirsten Jacobsen gjorde under den første Færødebat, nemlig at de bad statsministeren om at være klog og give færingerne et tilbud, som vi ikke kunne sige nej til. Det var jo en hentydning til, at høj intelligens – som vel mange har, også i regeringen – ikke nødvendigvis er ensbetydende med klogskab, og at viden ikke er lig med visdom. Der er jo en bibelsk forskel på de to ting, og det er visdom, vi har brug for.

At Lagtinget og landsstyret selv i det første oplæg lagde op til fuld suveræniteten til at begynde med og siden en afvikling over 12 år af bloktilskuddet gav jo også rum for et fælles kongehus, en fælles højesteret, en fælles valuta osv. Der er mange muligheder, når vi først har fået sat os ned og forhandlet begyndelsen til en ny orden mellem vore to lande.

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Jeg vil kun sige, at jeg fuldt ud kan tilslutte mig hr. Duetofts bemærkninger om, at man burde tænke sig om en ekstra gang, når man baserer de økonomiske planer på en højkonjunktur, som man på forhånd ved ikke er stationær. Det er vel også det, betænkningen fra udvalget indebærer, altså at specielt oppositionen er meget nervøs for de planer, landsstyret har.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil sige til hr. Eidesgaard, at jeg mener, det er en meget fornuftig og realistisk holdning, hr. Ei-

desgaard giver udtryk for. Vi ser jo i Danmark, at når et amt eller en kommune bygger på en enkelt virksomhed eller en enkelt sektor, og det pludselig går galt, får vi en voldsom arbejdsløshed, og hvad ved jeg. Det er klart, at et samfund som det færøske, der i den grad bygger på fiskeriet, vil få problemer, så jeg synes, det er meget klogt at få det med ind i overvejelserne.

Tak til hr. Óli Breckmann for de pæne ord. Jeg håber, vi får en afspænding, og efter hr. Breckmanns indlæg ved jeg ikke, om jeg skal overveje at stille op på Færøerne i stedet for i Danmark. Det kan være, det er mere populært.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Vi ved, og det er færingerne ganske bevidste om, at fiskepriserne vel næppe har været højere nogen sinde siden Anden Verdenskrig, og derfor er vi i en meget heldig konjunkturudvikling for øjeblikket, som måske gør, at man en gang imellem tænker lidt dumdristigt.

Vi må ikke glemme, at hidtil har vores økonomi i langt overvejende grad beroet på indtægter fra fiskeriet, mens den offentlige sektor til dels har satset på bloktilskuddet. Men de to ting har egentlig forstærket økonomiens ensidighed. Hvis vi på den anden side havde haft en større økonomisk udfordring til at finde nye ben at stå på end kun at satse på bloktilskuddet, er jeg sikker på, at Færøerne ville ligne Island langt mere, end vi gør for tiden.

Man snakker ofte om, at Island har en udsat økonomi, ganske som Færøernes. Men det islandske bruttonationalprodukt pr. indbygger ligger 40.000 kr. højere end det færøske. Island får som bekendt ikke noget bloktilskud, men alligevel er Island målt pr. indbygger blandt de fem rigeste lande i verden, og det beror simpelt hen på den ekstra indsats, som den enstrengede islandske økonomi har påtvunget landets indbyggere.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Nu er det jo sådan i et mindre parti, at man kan have mange kasketter på, og nu vil jeg lige skifte til finansudvalgsformandens og sige, at jeg tror ikke, der er mange i Danmark, der beder om at få lov til at sende penge til Færøerne. Hvis Færøerne vil blive inden for rigsfællesskabet og ikke have noget bloktilskud, tror jeg i virkeligheden, der var meget få danskere, der ville protestere imod det, så jeg kan ikke se, det udelukker, at

man ønsker en mere selvstændig økonomi, men stadig væk er inden for rigsfællesskabet. Jeg ved godt, det måske er farligt at sige det, fordi det måske kan forpuste luften, men det er ikke meningen, vil jeg sige til hr. Breckmann.

Jeg synes også, vi er nødt til at sige, at historisk set har vi jo også nogle følelser i Danmark. Jeg mener ikke – og nu lægger jeg mig ud med nogle – at Islands afgang fra riget var specielt yndefuld. Det satte nogle spor, at der var en aftale om, at man skulle forhandle om udviklingen, og midt under en krig forlod Island blot rigsfællesskabet. Det gør selvfølgelig, at nogle af os siger, at derfor vil vi gerne have en eller anden form for klarhed over, om man nu forsøger at forny hjemmestyret for så om 10 eller 15 år bare at gå, eller hvad, for så er det bedre at få diskussionen fra starten.

Man kan sige, at det er følelsesfuldt, og hvad ved jeg, men der var nogle problemer dengang, og der sidder faktisk stadig mennesker i Danmark, der føler, at det var en underlig optræden af vores venner i Island.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Ja, jeg er fuldstændig klar over, at den islandske gang ud af riget slog nogle skår, som man havde svært ved at glemme, i hvert fald fra dansk side. Men på den anden side kan regeringen og landsstyret ikke sige, at vi ikke har forsøgt at forhandle os til rette i dette tilfælde. Nu er der i hvert fald heller ingen krig, bortset fra den der var været ført mellem Landsstyret og regeringen en gang imellem, som kan forårsage, at vi går hver til sit uden at sige pænt farvel.

Jeg synes, det er vigtigt, at vi nu efter disse 3 år sætter os ned og får forhandlet en nyordning, så vi ser, hvor langt vi kan komme inden for de nuværende rammer. Hvis vi så vil gå længere ud, lad os så se omkostningerne ved det og beslutte os.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Så er det hr. Niels Helveg Petersen som ordfører.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne sige tak til statsministeren for, hvad jeg synes var en god redegørelse for det forhandlingsforløb, Danmark og Færøerne har været igennem, og lad mig sige, at jeg er i alt væsentligt enig i de synspunkter og holdninger, som statsministeren på regeringens vegne har

fremlagt. Derfor kan jeg også gøre mit indlæg kort.

Lad mig understrege, at jeg hilser velkommen, at det færøske landsstyre nu ønsker forhandlinger om overdragelse af anliggender på basis af hjemmestyreordningen, selv om jeg også er fuldt opmærksom på, at der af hjemmestyret er nævnt anliggender, der i henhold til hjemmestyreloven ikke kan overdrages. Lad mig også sige, at jeg er enig i, at olieaftalen ikke er til genforhandling. Jeg er enig i det princip, som ligger i olieaftalen for Færøernes vedkommende, og jeg er enig i det synspunkt, regeringen har lagt frem: at vi nu forhandler bloktilskud ét år frem.

Så har jeg et par bemærkninger til debatten. Jeg vil gerne over for hr. Óli Breckmann kvittere for den holdning, hr. Breckmann lægger frem, og som jeg synes har en del sandhed i sig, nemlig at et bloktilskud af den type kan være en blandet fornøjelse for en økonomi, for det har også sine uheldige sider. Men der er jo én ting, man ikke kan bortforklare, nemlig at bloktilskuddet jo er en reel overførsel af ressourcer fra Danmark til Færøerne, ganske som det ville være en regulær overførsel af ressourcer fra nogle danskere til andre danskere, hvis man øgede bloktilskuddet til Bornholm med eksempelvis 1 mia. kr. Så hvad man end kan mene om bloktilskud som princip, kan man ikke tale sig uden om, at der er tale om en reel overførsel af ressourcer fra Danmark til Færøerne med disse bloktilskud. Det kan der ikke rokkes ved.

Lad mig så sige, at også jeg er tilhænger af rigsfællesskabet. Det har ikke alene politiske og praktiske fordele, men det har også et følelsesmæssigt fundament af kulturelle og historiske årsager. Jeg tror ikke, jeg kan forklare hr. Frank Dahlgaard det, men sådan er mit synspunkt.

Lad mig også gøre den bemærkning, at på ét punkt adskiller Islands økonomi sig fundamentalt fra den færøske, nemlig derved at Island har adgang til energikilder, som Færøerne ikke har adgang til. Det er muligt, at Færøerne med tiden får adgang til olieforekomster; det må fremtiden jo vise. Men i dag har Island jo adgang til en rigelig energiforsyning, som giver et fundament for den islandske økonomi, så derfor er den ikke en enstrengt økonomi. Island har en fantastisk fordel, især med dagens høje energipriser, ved at kunne hente sin energi i sin egen undergrund.

Til sidst, bare for at det skal være sagt i denne debat: Da Island trådte ud af fællesskabet med Danmark, skete det på basis af, at man 25 år tid-

ligere havde forhandlet om Islands selvstændighed. Det var uheldigt, kan man sige, at Danmark på det tidspunkt, hvor der var gået 25 år, var besat af Tyskland, hvad ingen jo kunne have forudset. Men det er en anden situation, og jeg synes ikke, det tjener noget formål at drage den historiske diskussion om Island ind i denne debat. Den har andre forudsætninger.

Jette Gottlieb (EL):

Den danske regering har gang på gang udtrykt, at såfremt færingerne ønsker selvstændighed, er det naturligvis i orden. Alligevel synes jeg, at hele forløbet har vist og stadig viser, at den danske regering ikke gør det lettere for landsstyret at iværksætte en harmonisk og konstruktiv proces frem mod en samlet færøsk stillingtagen, men tværtimod lægger mange sten i vejen.

I vore øjne er det hverken suspekt eller uklogt at søge så mange områder som muligt inden for hjemmestyreloven overført sammen med en gradvis økonomisk ansvarlighed. Det er jo netop en måde til at afprøve, om ønsket om selvstændighed kan bære. Derfor er kravet om enten/eller, som det er udtrykt i vedtagelsen, ikke et udtryk for åbenhed i forhandlingerne, men et udtryk for at ville sætte betingelserne i processen.

Jeg har svært ved at se, hvordan det vil ende, men vi mener, at en øget overførsel af opgaver til selvstyret via øget selvstændighed kan føre til suverænitet, men også til en fornyelse af et fortsat rigsfællesskab, alt efter hvad færingerne ønsker og når frem til, og uanset hvor lang en periode overførslerne finder sted over.

Bliver konklusionen en fortsat deltagelse i rigsfællesskabet, er der kun tilbage at tage stilling til, om hjemmestyreloven skal revitaliseres, og det er jeg sådan set overbevist om at den skal. Men bliver konklusionen et ønske om suverænitet, forestår der en lang forhandlingsproces, der må afsluttes med en stillingtagen begge steder.

Vi vil gerne understrege, at vi helt grundlæggende vil respektere et færøsk ønske om selvstændighed. Vi erkender eksistensen af et færøsk folk og anerkender dets ret til suverænitet, men samtidig vil vi selvfølgelig også anerkende et færøsk ønske om at forblive i et rigsfællesskab med Danmark, hvis det skulle blive resultatet. Vi er af den opfattelse, at der eksisterer et fællesskab mellem færingerne og danskerne – et fællesskab, der er historisk, kulturelt og også ofte familiemæssigt bestemt. Det forsvinder ikke fra

den ene dag til den anden, men genskabes hver dag.

Ender forløbet med en egentlig forhandling om selvstændighed, er det for mig vigtigst at lægge vægt på de forhandlingselementer, der handler om den enkelte færings betingelser i forhold til Danmark. Det er langt vigtigere end diskussionen om aftrapningstakten for bloktilskuddet, som nærmest er blevet et helligt dyr i en eller anden mystisk åbenbaring.

Der er selvfølgelig ingen tvivl om, at bloktilskuddet i givet fald skal afvikles, for jeg tror, hverken danskerne eller færingerne ønsker, at de danske skatteydere skal forsørge de færøske. Men jeg opfatter nærmest f.eks. meddelelsen om, at bloktilskuddet nu forhandles 1-årigt og ikke 3-årigt, som det har været gjort nogle gange, som en slags straf for, at man måske kunne have det ønske, at processen afsluttes med et ønske om suverænitet.

Selvfølgelig skal der være rene linjer, når vi taler om selvstændighed. Det er afgørende, at det betyder fuld national, statsretlig, folkeretlig og økonomisk selvstændighed, herunder selvfølgelig også selvstændigt statsborgerskab. Det, vi skal diskutere, er arten og varigheden af de overgangsordninger, der er helt nødvendige for at sikre muligheden for en nødvendig omstillingsproces på Færøerne, og her synes jeg, at nogle af de foregående ordførere har sat sig lidt mellem to stole, når man på den ene side kritiserer, at færingerne bygger på en lige for tiden-højkonjunktur for de priser, som er meget bestemmende for den økonomi, færingerne har, samtidig med at man siger, at man under alle omstændigheder vil modsætte sig muligheden for at foretage en økonomisk planlægning, der kunne føre frem til selvstændighed. Det er en af de måder, man lægger sten i vejen på.

Den nordiske dimension er en væsentlig del af fællesskabet mellem danskerne og færingerne, og derfor er det også min forventning, at hvis færingerne når frem til et ønske om selvstændighed, ønsker man også at tilslutte sig det nordiske samarbejde. Dermed bliver det nordiske samarbejde også en rettesnor for det endelige resultat af selvstændighedsprocessen i forholdet mellem Danmark og Færøerne.

Så vil jeg sige om forslaget til vedtagelse, at jeg ikke kan støtte den måde, Folketinget ifølge forslaget tilslutter sig regeringens forhandlingslinje med enten/eller-diskussionen, altså enten en egentlig selvstyrereform eller en justering in-

den for hjemmestyreløven. Det kan jeg ikke tilslutte mig.

Jeg kan heller ikke tilslutte mig, at man nu går over til at forhandle bloktilskudsaftaler 1-årigt. Det eneste punkt, som jeg gerne vil stemme for i forslaget til vedtagelse, er det sidste afsnit, nemlig det om, at aftalen af 22. december 1992 mellem regeringen og Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden ikke genforhandles. Det synes jeg er en vigtig ting.

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Fru Jette Gottlieb nævnte, at hun kunne fortolke planen om en 1-årig aftale som måske en straf fra regeringen og landsstyret. Det skal jeg ikke tage stilling til, men jeg vil gøre opmærksom på, at landsstyret ved indgangen til sin egen valgperiode, det vil sige i juni 1998, var til bloktilskudsforhandlinger, og der lavede man en 3-årig aftale.

Der havde landsstyret rig mulighed for at indikere, hvad man ønskede med bloktilskuddet, men hvad gjorde landsstyret? Landsstyret fik fastlåst bloktilskuddet for hele deres periode reguleret med det danske pristol, således at bloktilskuddet reelt er vokset med 107 mio. kr., mens dette her landsstyre har siddet.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Til dette her med tidsrummet for den nye bloktilskudsftale: Statsministeren kræver, og det har Folketinget så indvilget i, en 1-årig blokaftale i stedet for en sædvanlig 3-årig, og det krav afslører på en måde regeringens ønske – det er noget, jeg føler i mig – om at opretholde det nuværende bloktilskud på 1 mia. kr., således at man måske kan fortsætte med at bruge denne her stok og gulerod-metode til at holde Færøerne i samme afhængighedsstilling. Det er selvfølgelig en kedelig mistanke at gå rundt med, og jeg er glad for, at fru Gottlieb nu også har gjort opmærksom på det problem.

Men som sagt, også det må vi kunne få en afklaring af, når vi har sat os til forhandlingsbordet.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Nu vil jeg nødig tages til indtægt for et synspunkt om, at den danske regering bruger stok og gulerods-metoder, men det, jeg påpeger, er, at man kritiserer, at de færinger, der ønsker en

selvstændighed, tager udgangspunkt i en økonomisk højkonjunktursituation, men samtidig berøver landsstyret muligheden for en lidt længeresigtet økonomisk planlægning på den ene side ved at fastholde forhandlinger om 1-årige bloktilskud, mens man på den anden side ved, at man naturligvis ikke kan bruge bloktilskud til at bygge en økonomisk bufferfond.

Og det er den dobbelthed, at man altså ikke muliggør for landsstyret at vise en langsigtet økonomisk ansvarlighed, samtidig med at man kritiserer den økonomiske ansvarlighed, jeg kritiserer i regeringens forhandlingslinje.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Det er rigtigt, at vi har en højkonjunktur. På den anden side ved vi jo også, at bloktilskuddet de sidste 3 år er forhøjet med den almindelige danske pristilvækst, men det bortforklarer ikke, at landsstyret har magtet at lave store besparelser i forhold til de indtægter, de har haft, og i forhold til det mulige forbrug, der kunne have været, hvis vi ikke havde været meget tilbageholdende med det nettoresultat, at vi har haft milliardoverskud på Lagtingets budget i løbet af disse her 3 år.

Derfor er det vigtigt, før presset bliver for stort på Lagtinget om at bruge flere penge, at vi får reduceret det bloktilskud og dermed fristelsen til at overophede den færøske økonomi med det bloktilskud, som er tilovers.

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Så vidt jeg ved, har man to gange før lavet en 3-årig bloktilskudsaftale, det var i 1995 og sidste gang i 1998. Men jeg synes, det er lidt paradoksalt, at f.eks. hr. Óli Breckmann nu er så ivrig efter at få reduktion i bloktilskuddet.

Óli Breckmann og hans koalition kendte ikke sin besøgelsestid i 1998. Der havde man mulighed for at reducere, men det gjorde man ikke, og nu er det muligvis et nyt landsstyre, der skal drage konsekvensen af en reduktion.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Så er det hr. Jann Sjørnsen. Og jeg er blevet gjort opmærksom på, stiltfærdigt, at man gerne må rette spørgsmål til den ordfører, man henvender sig til.

Jann Sjørnsen (KRF):

Rigsfællesskabet er utrolig værdifuldt, også rigsfællesskabet mellem Danmark og Færøerne, fordi det bærer præg af stærk samhørighed, og fordi det baserer sig på fælles værdier.

Mange er de kontakter, ja, bånd, der er knyttet mellem Færøerne og Danmark, mellem færing og danskere. Vi har meget at give hinanden, og det vil vi fortsat have, uanset det fremtidige tilknytningsforhold mellem Danmark og Færøerne.

Kristeligt Folkeparti ser gerne rigsfællesskabet fortsat inden for en eventuel fornyet hjemmestyrelov. Men vil det færøske folk en suveræn statsdannelse, så vil vi selvfølgelig tage det til efterretning, og vi vil give vores samtykke hertil i Folketinget.

Regeringen har med bred opbakning i Folketinget lagt en forhandlingslinje. Og man har understreget – og gjort det igen i dag – at man skal føre forhandlingen i et af to spor: Enten skal man drøfte en egentlig selvstyreform inden for rigsfællesskabets rammer eller drøfte justeringer af den gældende hjemmestyrelov.

Vi er fra Kristeligt Folkepartis side ikke enige i dette enten/eller. Vi mener ikke, at Danmark nu skal tvinge færingerne til endegyldigt at tage stilling til, om de vil, og hvis de vil, så hvornår de vil etablere en suveræn stat.

Landsstyret vil en suveræn stat – ja. Men vil det færøske folk? Vi har konstateret, at landsstyret nu har fraveget ønsket om en folkeafstemning om det tema nu, og det tror vi faktisk er meget godt, ikke mindst på baggrund af at den færøske befolkning er stærkt delt i spørgsmålet. Men det er selvfølgelig noget, færingerne selv bedst kan vurdere.

Når jeg siger dette, er det, fordi det efter vores opfattelse vil være ganske naturligt, at processen under alle omstændigheder tager sigte på, at der foretages justeringer inden for den gældende hjemmestyrelov eller også med ændringer af denne, og at det ikke i sig selv behøver udelukke sigtet mod en suveræn statsdannelse.

Det er klart, at en overførsel af yderligere sagsområder, hvad enten det er i henhold til den gældende hjemmestyrelov eller en justering af denne eller en overførsel af sagsområder til dels med henblik på overgang til, at Færøerne bliver en suveræn stat, selvfølgelig må betyde en reduktion af det danske bloktilskud. Og noget sådant synes efter vores opfattelse også at være det, færingerne selv vil.

Vi er altså ikke enige i regeringens og flertallets holdning om et enten/eller. Vi synes, det er legitimt også at give det færøske folk plads og tid til en debat om, hvad det endelige mål skal være i stedet for at fremtvinge en afgørelse her og nu, om det skal være ved det ene eller det andet forhandlingsbord.

Vi kan selvfølgelig fra Kristeligt Folkepartis side tilslutte os, at aftalen af 22. december 1992 om undergrunden fastholdes. Vi ønsker den ikke genforhandlet. Det er et overstået kapitel.

Til gengæld kan vi ikke tilslutte os det forslag til vedtagelse, som regeringspartierne, Venstre, De Konservative og CD har fremsat. Vi vil undlade at stemme til dette forslag – undskyld, jeg glemte SF – idet vi altså ikke er enige i det grundlæggende valg, som regeringen og partierne her ønsker at sætte Færøerne over for.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Så er det hr. Jóannes Eidesgaard. Og til oplysning for deltagerne i debatten kan jeg sige, at det så naturligvis derefter er hr. Óli Breckmann, fru Kirsten Jacobsen og hr. Frank Dahlgard, og hvis der så ikke er flere, bliver det statsministeren. Men først hr. Jóannes Eidesgaard.

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Der er ikke noget forkert i, at man i politik sætter sig ambitiøse mål, dog er det en god regel, at målet er realistisk. Men vigtigst af alt er, at sagen vinder folkets opbakning.

Landsstyret satte sig ambitiøse mål. Først var det oprettelsen af den suveræne stat allerede i første halvdel af denne valgperiode, så var der tale om en moderat udvikling af den suveræne stat over en 12-årig periode begyndende med en folkeafstemning, som siden blev afløst, for nu at ende med det aktuelle beslutningsforslag fra landsstyret.

Det er så populært i politik at sige, at man sætter en sag på dagsordenen, men alene det løser ikke sagen, tværtimod kræver det politisk handling.

Fra vores bibel kender vi udtrykket om at kende sin besøgstid, det, at man gør brug af en mulighed, når det rigtige tidspunkt melder sig. Det modsatte er så, at man ikke kender sin besøgstid og forspilder sin mulighed.

Endnu engang har vi en debat her i Folketinget om forholdet mellem Færøerne og Danmark, men ser vi tilbage på forløbet siden midten af 1998, må vi vel erkende, at der i den forløbne tid absolut intet er sket med hensyn til ændringer af

de forfatningsmæssige forhold mellem landene, heller ikke fra man har pisket en negativ stemning op mellem vore to folk.

Landsstyret kendte ikke sin besøgstid, og hvad sker der så nu? Jo, lige før valgkampen starter på Færøerne, melder landsstyret sin nyeste handlingsplan ud, som til syvende og sidst slet ikke er ny. Sigtet er det samme, nemlig suveræniteten, dog denne gang med hjemmestyreløven som krumtap.

Med beslutningsforslaget lægger man en plan for kommende landsstyret om overtagelse af samtlige sagsområder, bortset fra dem, der knytter sig til selve suveræniteten, og udtrykker en hensigt om at ville afvikle de økonomiske mellemværender mellem landene.

Men at drøfte overtagelse af sagsområder i henhold til hjemmestyreløven behøver vi vel ikke at bruge så meget tid på, for det er en mulighed, der har stået åben i 53 år. Vores parti fremsatte et ændringsforslag, der desværre blev forkastet, som gik ud på, at man i år overtager to sagsområder – det er realistisk at kunne klare i den afgrænsede tid, der er – og at man så overlader til det nye landsstyre at lægge planerne for den videre selvstændighedsproces. Samtidig foreslår vi en reduktion af bloktilskuddet på 107,5 mio. kr., som er det beløb, bloktilskuddet er forøget med i denne valgperiode.

Det, der måske mest af alt har kendetegnet den forløbne tid mellem landsstyret og regeringen, er den retoriske del. Man har haft utrolig svært ved at forholde sig til den praktiske del. I stedet har man fordybet sig i retorikken. Fra færøsk side er det en meget klar opfattelse blandt samtlige partier, at vi er en nation med dertil hørende selvbestemmelsesret, mens det tilsvarende danske synspunkt strengt har henholdt sig til grundloven og statsretten.

Dog bliver det gang på gang understreget, også i forslaget til vedtagelse, at det er det færøske folk alene, der træffer den endelige afgørelse, og det er essensen af hele sagen. Grundlovens bestemmelser må derfor ses som en ren formalitet.

Vi kan så forestille os den situation, at vi traf afgørelsen og meldte os ud, og at Folketinget efterfølgende modsatte sig ønsket. Hvordan ville den situation udvikle sig mellem vore to lande, og hvordan ville det internationale samfund reagere på en sådan udvikling?

Gang på gang er det blevet sagt, at det er det færøske folk, der træffer afgørelsen. Derfor kan vi vel ved en sådan anledning som denne fast-

slå, at når det drejer sig om landsstyrets oprindelige suverænitetplan, havde landsstyret ikke mod nok til at afprøve planen ved en folkeafstemning med en overgangstid på 4 år.

Jeg noterer mig statsministerens meget klare budskab, at regeringen betragter det ellers tilsyneladende uskyldige beslutningsforslag som en suverænitetplan og derfor fastholder kravet om 4 års overgangstid, men det kan næppe overraske landsstyret. Og det er vel hovedargumentet for, at regeringen kun vil forhandle bloktilskuddet for 2002, som jeg personlig fuldt ud kan tilslutte mig.

Landsstyret havde forhandlingerne om en 3-årig aftale i juni 1998, men dengang kendte man heller ikke sin besøgstid, så resultatet blev et uændret bloktilskud med de almindelige reguleringer.

Det glæder mig, at statsministeren ser andre muligheder for en selvstyreproces, og man må håbe, at det bliver aktuelt med en selvstyrereform efter næste lagtingsvalg, hvor vi kan sætte praktisk politik på dagsordenen.

Afslutningsvis vil jeg sige, at det glæder mig, at vi er enige om, at aftalen om råstofferne i den færøske undergrund er endelig aftalt.

Óli Breckmann (KF):

Hr. formand.

Det er nu snart 3 år siden, Færøernes landsstyre og regeringen indgik bankaftalen. I dens § 9 aftaler parterne at forhandle om færøsk suverænitet og en overgangsordning til at sikre en selv bærende færøsk økonomi.

Fire gange i fjor mødte et velforberedt landsstyre op i København med den samme klare målsætning, men man følte sig slæbt rundt i mægen og udstillet i den danske presse som folk, der ønskede færøsk selvstyre for danske penge. Og den behandling har faktisk medført en polarisering på Færøerne og imellem vores to folk, som vi seriøse selvstyrefolk beklager dybt. Vi har nemlig ønsket det fulde økonomiske og politiske ansvar for Færøernes fremtid. Vi troede, at Danmark var enig i, at ansvar er en politisk dyd. Vi har bedt om dansk samarbejde til en ansvarlig tilpasning af vores økonomi.

Professor Ølgaard henviste i sin dobbeltkronik »Færingar – Frændar« i Politiken i denne uge til den visdom, som Kampmann og Schlüter besad, da de forhandlede svære færøsk-danske sager på plads til gensidig tilfredshed og til afspænding.

For et par måneder siden ændrede landsstyret kurs og foreslog en omvendt proces, nemlig en nedtrapning af bloktilskuddet og overdragelse af alle sagsområder – til at begynde med uden dem, som afgør suveræniteten – efter samme mønster som overdragelsen af Færøernes undergrund i 1992 ifølge hjemmestyreloven. Regeringen har faktisk forhalet sagen igennem de sidste par måneder, men reagerede positivt i sidste uge, heldigvis, men da ville statsministeren så kun overveje en 1-årig bloktilskudsaf tale i stedet for de sædvanlige 3-4 års aftaler om bloktilskuddet, og nu støttes den holdning af Folketingets forslag til vedtagelse. Jeg appellerer dog igen: Lad os komme i gang.

Undergrundens overdragelse til Lagting og landsstyre var en enkel proces som alle andre siden 1948. Derfor lyder det lidt forvirrende, når statsministeren lader, som om overdragelsen af de resterende fællesanliggender i hjemmestyreloven forudsætter store lovforberedelser. Lovgivning har hidtil været bagefter og ikke forud.

Jeg tillader mig at tvivle på, at den nuværende regering nogen sinde ville have overdraget undergrunden til Færøerne. Statsminister Schlüter var en statsmand og en gentleman. Med ham til rors nu ville Færøerne og Danmark næppe være havnet i dette spændingsforhold. En ny ordning ville for længst være forhandlet på plads til gavn og glæde for begge parter i bedste fordragelighed.

Regeringen har ellers sagt, at den vil bøje sig for den færøske folkevilje, men på den anden led føler vi somme tider, at vi færingar skal vælge imellem en samhørighedsmodel, som giver penge og anden støtte, eller en selvstændighedsmodel, som medfører 4 års aftrapning af bloktilskuddet, men ellers en praktisk tidsperiode til overtager af sagsområder.

Når nu landsstyret beder om en nedskæring på 300-400 mio. kr. i den kommende blokperiode, så svarer regeringen med at afvise en længere bloktilskudsaf tale end over 1 år. Og det synspunkt tilstedes desværre af et flertal i denne sal her. Lagmanden har rakt hånden frem og bedt om forhandlinger med regeringen inden for hjemmestyreordningens rammer, til at begynde med i hvert fald. Statsministeren har brugt Færøerne i dansk indenrigspolitik, føler man nogle gange, til at spille stærk mand imod den opsætsige lille færing, og det er trods alt et lidt uværdigt og et ulige styrkeforhold.

Men dette forslag til vedtagelse kan forene regeringen og Folketingets flertal til en politisk klog og langsigtet aftale med Færøerne, og jeg vil takke hr. Jann Sjørnsen fra Kristeligt Folkeparti for netop den fleksible holdning, han havde, til de muligheder, der ligger i nye forhandlinger. Lad os ikke udelukke den ene mulighed med den anden. Lad os prøve på at få begge muligheder på bordet. Så får vi en god løsning, ganske sikkert.

Hvis ikke der kommer en løsning, tvinges landsstyret til ensidigt at skære af bloktilskuddet og lovgive om de ønskede overdragelser af sagsområderne i hjemmestyreløven. Den demokratiske ret vil Landsstyret partiet bruge i kommende lagtingsssamling. En ensidig færøsk handling vil faktisk være den danske statsmagt uværdig, og jeg forventer netop, at denne eller, hvis der skulle opstå et folketingsvalg, den kommende regering vil leve op til sine forpligtelser og få forhandlet en løsning af den færøsk-danske hårdknude, som vi færinger hverken kan eller vil leve med.

Og dette forslag til vedtagelse, når vi skal se det positive, lægger op til en løsning, og den hilses velkommen.

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Hr. Óli Breckmann siger: Lad os komme i gang. Og jeg vil spørge hr. Óli Breckmann om, hvorfor man ikke er kommet i gang. Man har nu siddet ved magten i over 3 år. Hvem er det, der har forhindret hr. Óli Breckmann og koalitionen i at komme i gang? Politik er jo handling – ikke retorik, men handling. Og jeg er bange for, at det, vi oplever nu med landsstyrets nye beslutningsforslag, er, at man her prøver på at arbejde på et nogenlunde alibi til det færøske lagtingsvalg for at have forspildt sine chancer i mere end 3 år.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Ja, jeg skal i hvert fald ikke stå tilbage for hr. Eidesgaards forsøg på at få os to færøske medlemmer til at gå i clinch her i salen med vores hjemlige uoverensstemmelser. Det plejer vi nemlig at bruge Lagtinget til.

Men landsstyret har trods alt prøvet på at forhandle. I fire omgange kom man til København med en ganske klar målsætning og et udspil, som regeringen egentlig afviste ved at kræve en 4-årig nedtrapning eller en afvikling af bloktilskuddet. Og netop den holdning kunne regerin-

gen have, fordi den som socialdemokratisk styret regering ved, at den har et godt antal færøske lagtingsmedlemmer, der støtter en hård dansk linje imod et færøsk selvstyre-landsstyre. Og denne regering har trods alt siddet her på Jóannes Eidesgaards nåde. Det er Jóannes Eidesgaard alene, som færinger og danskere kan takke for, at man har haft den socialdemokratiske regering med hr. Nyrup Rasmussen i spidsen i 4 år!

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Først til det med, at man har en dansk regering, der sidder på min nåde: Det er at tillægge mig for stor betydning. Men jeg kan gøre opmærksom på, at min principielle holdning i hele det forløb, jeg har siddet her i Folketinget, har været, at jeg ikke har villet blandet mig i dansk indenrigspolitik. Det mener jeg også at formandsvalget dengang var et tegn på.

Men hvad vi har bemærket er, at hr. Óli Breckmann siden 1998 har været neutral i Folketingsalen og derved ved sin neutralitet har sikret arbejdsro til regeringen. Og derfor kan jeg ikke tilslutte mig det, som hr. Óli Breckmann siger om, at regeringen sidder på min nåde.

Men når det drejer sig om det, man har forspildt i de her forløbne 3 år, er det klart, at det er svært også for hr. Óli Breckmann at vedgå og erkende sig den magtesløshed, der er, når man ser, at man har haft en mulighed, men at man ikke har udnyttet den mulighed.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Det er ganske rigtigt og ikke nogen hemmelighed, at hr. Jóannes Eidesgaard og jeg har haft en væbnet neutralitet her i huset. Vi har faktisk indgået en aftale, der bygger på, at lige meget hvad jeg gør, så er det fuldstændig omsonst, for så kan hr. Eidesgaard bare mobilisere sine egne muskler og neutralisere min beslutning i alle omgange.

Men når min færøske kollega ymter, at landsstyret ikke har været aktivt, så er det ikke rigtigt. Fire gange forsøgte vi i fjor at forhandle ud fra den aftale, som landsstyret og regeringen lavede i juni måned i 1998, og fire gange blev vi afvist og forhandlingerne forhalet.

Det er jo ren magtpolitik fra regeringens side. Men det har den lov til, og det har vi faktisk bøjet os for. Siden hen har vi så ændret kurs, selv om landsstyret sluttelig har det samme mål, og

denne gang håber jeg, at vi kan komme et langt skridt videre, længere end vi nogen sinde er kommet med færøsk selvstændighed siden 1948.

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Jeg tror også, at jeg gjorde hr. Óli Breckmann uret. Landsstyret har været aktivt. Det må jeg også indrømme. Men det er svært for hr. Óli Breckmann og for landsstyret og koalitionen at vedstå sig den realitet, der forelå sidste år, nemlig muligheden for en suveræn færøsk stat med en overgangstid på 4 år.

Det var det, der lå på bordet, men man havde ikke mod til at afprøve det ved en folkeafstemning på Færøerne, og derfor har man ad forskellige veje prøvet at omskrive sin politik. Men sigtet er nøjagtigt det samme.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Lagmanden fik et brev fra statsministeren efter beslutningen den 2. februar i år om at afholde en folkeafstemning den 28. maj, tror jeg, det var, og i det brev blev det sagt, at regeringen ville bøje sig for den færøske folkevilje; men hvis vi valgte den vej, fik vi kun 4 års overgangstid og dermed en økonomisk chokvirkning. Den færøske økonomi behøver 12, hvis ikke 15 års overgangstid, hvis vi skal kunne absorbere reduktionen på den hele milliard.

Men på forhandlingsmødet den 26. oktober i fjor nægtede regeringen at anerkende det færøske folks naturlige ret til national bestemmelse, retten til at blive regnet som folkeretligt subjekt. Danmark ville opfatte et folkeafstemningsnej til selvstyre som Færøernes selvbestemmelse til at blive i rigsfællesskabet.

Færøerne har aldrig meldt sig ind i riget. Og det ville landsstyret også undgå denne gang og afblæste folkeafstemningen, hvis flertallet skulle sige nej til suverænitet, og det dermed skulle blive opfattet, som om det var en tilsigelse til, at man stemte sig ind i det danske rige for første gang i historien. Det ville landsstyret ikke risikere, og det tager jeg hatten af for. Det var den rigtige beslutning at aflyse folkeafstemningen.

Kirsten Jacobsen (UP):

Når man nu har siddet her i lang tid og hørt på retorikken – det er jo det, det har handlet om – så tror jeg egentlig, at man skulle tage og fjerne retorikken. Hr. Eidesgaard sagde, at politik ikke

er retorik, men handling. Det er jeg sådan set enig med hr. Eidesgaard i, men hele debatten om Færøernes selvstyre kontra Danmark har aldrig været og kommer formentlig heller aldrig til at blive andet end retorik.

Sagen er nemlig den, at hele debatten er hyklerisk. Den er så hyklerisk, at det gør ondt at sidde og høre på. Statsministeren og regeringen siger: Jamen altså, vi vil acceptere, hvis Færøerne vil være selvstændige, så kan de få en 4-årig afviklingsperiode. Færøerne på den anden side går rundt og siger, ja, vi vil være selvstændige, men 4 år, det kan vi jo slet ikke klare, vi vil have bloktilskuddene fuldt ud.

Sandheden er jo, at her i Folketinget er der et massivt flertal, som ønsker at fastholde Færøerne i det danske rigsfællesskab, uanset konsekvenserne, uanset hvad vi så måtte sende til dem af danske skatteydermidler pr. år – et stort flertal.

På Færøerne har de søsterpartier, som findes til både Socialdemokratiet og Venstre, nøjagtig den samme mening. Og det er jo sådan, at færingerne gerne vil have selvstændighed på de færøske betingelser. Ja, hvem vil ikke det? Vi vil gerne have lov at bestemme, hvis vi også kan få lov at bestemme, hvad betingelserne er.

Så hvis statsministeren mente noget med den færøske selvstændighed, så havde man været politisk klog og selvfølgelig givet dem et tilbud, som de ikke kunne sige nej til. Så havde man sikret, at der var en folkeafstemning, som havde en chance for at bære igennem, og det var ikke den 4-årige aftale. Jeg er faktisk enig med statsministeren i, at det kan man måske sagligt godt begrunde set ud fra et dansk synspunkt, men det betyder også, at vi har rigsfællesskabet for good and all.

Så vil jeg også godt sige, at det da godt kan ske, at færingerne aldrig har meldt sig ind i rigsfællesskabet, men de har faktisk en gang prøvet at melde sig ud. Hr. Eidesgaard spurgte, hvad der ville ske, hvis færingerne siger ja til at være en selvstændig stat og de danske politikere siger nej. Prøv at se tilbage på folkeafstemningen i 1946, hvad der skete. Ja, der skete ikke noget.

Jeg har den opfattelse af solidaritet – og det er sådan set det eneste, jeg er enig i i forbindelse med alle de her mange vedtagelser – at fra nu af må bloktilskuddene gøres tilbagebetalingspligtige, såfremt der findes olie.

Derfor kan jeg ikke støtte nogen af vedtagelserne her, for de indeholder elementer, jeg ikke

kan støtte. Jeg synes, man skal tage det hykleriske ud af debatten.

Frank Dahlgaard (UP):

Også jeg siger tak til statsministeren for en god redegørelse. Jeg har såmænd megen forståelse for den politik, der har været ført frem til sådan omkring nu, hvor man jo siger fra det store flertal i Folketingets side, som bakker regeringen op, at de egentlig helst vil have, at Færøerne fortsætter i rigsfællesskabet, men ikke, hvis Færøerne ikke vil. Det må være op til Færøerne at bestemme, om de vil eller ej.

Men jeg er så selv kommet til den konklusion, at jeg synes, det er gået for langt. Oprigtigt talt, med den måde, som de færøske repræsentanter har opført sig på, har bevæget sig fra det pinlige til det uholdbare, er spørgsmålet, om vi ikke nu fra dansk side skal tage et initiativ til at bringe rigsfællesskabet til ophør. Der er i hvert fald ingen, mig bekendt, her i salen, som ønsker at fastholde Færøerne i rigsfællesskabet mod Færøernes vilje – måske med undtagelse af fru Kirsten Jacobsen, som jeg kunne forstå mente noget andet. Der er ingen, der vil agere grim kolonimagt over for Færøerne. Færøerne må bestemme, om de vil være med eller ej, og så er der altså jeg, som siger, at vi også kan bestemme, at de ikke må være med. Men der er ingen, der siger, at de skal være med.

Så det er svært for de færøske repræsentanter at opretholde illusionen – hvilket jeg kan forstå de prøver på på Færøerne – af Danmark som en grim stormagt, der bare vil køre det hele igennem.

Færøerne har passeret the point of no return, og hellere en lykkelig skilsmisse end et ægteskab, som fra den ene side, nemlig fra Færøernes side, alene bygger på penge. Det er jo blevet klart i hele det forløb, der har fundet sted de sidste 2 år, at Færøerne alene ønsker en eller anden form for rigsfællesskab videreført for at sikre sig pengene. Det er ren og skær prostitution, og når den prostituerede ikke selv kan bringe det dér misbrug til ophør, må man fra dansk side gøre det. Og det er baggrunden for min holdning og for min vedtagelse.

Jeg må så sige til hr. Óli Breckmann, som kørte frem med den påstand om, at Danmark gør en god økonomisk forretning ved at sende 1 mia. kr. til Færøerne om året: Det ved jeg ikke hvordan vi kan gøre. Jeg forstår det ikke, det er en udokumenteret påstand. De i Danmark, der ønsker rigsfællesskabet videreført, gør det jo ikke,

fordi vi gør en god økonomisk forretning, men fordi der er nogle, der synes, at det er en naturlig ting. Men hvis det kun handler om penge, vil vi ikke.

Hr. Óli Breckmann sagde også noget om, at Danmark har et eksportoverskud på 1,5 mia. kr. i samhandel med Færøerne, og at det jo er en stor fordel for Danmark. Jeg ved ikke, hvordan det kan være en fordel for Danmark, at 1.500 danskere præsterer en produktion, som stilles til rådighed for Færøerne til et overforbrug. Det kan da kun være til færøsk fordel.

Så jeg vil anbefale mit forslag til vedtagelse, og jeg er ret sikker på, at hvis man lod den danske befolkning stemme om de tre forslag til vedtagelse, der ligger på Folketingets bord, var det mit, der blev vedtaget.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (UP):

Jeg er enig med hr. Frank Dahlgaard i, at hvis man satte hr. Frank Dahlgaards forslag til vedtagelse til folkeafstemning i Danmark, ville det blive vedtaget. Det viser jo blot, at den danske befolkning er i fuldstændig uoverensstemmelse med deres politiske partier, men sådan er det jo i så mange sager.

Jeg har et spørgsmål til hr. Frank Dahlgaard. Selv om jeg er enig med meget af det, hr. Frank Dahlgaard sagde, mange af de synspunkter, der kom, er der altså et punkt, hvor vandene skiller.

Jeg har skrevet under på, da jeg blev medlem af dette Folketing, at jeg ville overholde grundloven, og jeg mener ikke, at det vil være i overensstemmelse med den danske grundlov, at man fra dansk side tog et selvstændigt initiativ til simpelt hen at smide færingerne ud. Det vil jeg gerne have hr. Frank Dahlgaard til at uddybe heroppefra, for det synes jeg trods alt hører med til debatten, og også få hr. Frank Dahlgaard til at svare på, om man så også fra dansk side kan smide Grønland ud.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Jeg skal ikke gøre mig klog på hr. Frank Dahlgaards ønske om, at det danske Folketing smider Færøerne ud af rigsfællesskabet. Det kan godt være den afslutning, som vores rigsfællesskab får. Man ved det jo aldrig. Nu prøver vi i hvert fald at forhandle om en fornuftig løsning af de problemer, som faktisk har forpestet vores forhold, desværre, i alt for mange år.

Men det er en kendsgerning, at den danske befolkning har den opfattelse, at Færøerne koster den danske skatteyder penge, og det er et falsum. Jeg ved ikke, hvorfor den opfattelse er blevet gældende og almindelig i Danmark, men jeg vil dog understrege, at Danmark har et vældigt handelsoverskud på samhandelen med Færøerne. Jeg har nævnt tallet 1,5 mia. kr., der står på spil hvert år. 1,5 mia. kr. er med til at opretholde mindst 1.500 danske arbejdspladser i Danmark.

Dermed er det en kendsgerning, at bloktilskuddet til Færøerne har samme gunstige virkning på dansk erhvervsliv, som f.eks. udviklingsbistanden har, der først og fremmest tjener til at holde dansk beskæftigelse oppe. Det er det, der er en kendsgerning, og det er det, hr. Frank Dahlgaard må forholde sig til.

(Kort bemærkning).

Jóannes Eidesgaard (FÆR):

Jeg er mildest talt målløs over hr. Frank Dahlgaards beskrivelse af færingerne som nogle prostituerede. Det har så i hvert fald gjort, at jeg bedre kan forstå, at han har fremsat sit forslag om at opsiges rigsfællesskabet. Med den holdning bør vi ikke have et rigsfællesskab.

Jeg synes ikke, at den udtalelse er værdig for et folketingsmedlem, og det er en udtalelse, som vi færinger, som et stolt folk, absolut ikke vil have siddende på os, vil jeg gøre helt klart fra den her talerstol.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Til fru Kirsten Jacobsen: Jeg har i det forslag, vi skal behandle efterfølgende, i bemærkningerne gjort rede for forholdet til grundloven. Der er en række grundlovsparagraffer, der har med Færøerne og færøske repræsentanter at gøre, og ikke mindst grundlovens § 19, der også er nævnt her, hvor det er regeringen, der behandler spørgsmål om indskrænkning eller udvidelse af rigets omfang efter forhandling med Folketinget.

Jeg ved godt, at man kan fortolke i den ene eller anden retning. Jeg mener godt, at man fra dansk side kan træffe den beslutning, som Færøerne ikke kan få sig selv til at træffe, uanset hvor stolte de hævder at være.

Til hr. Óli Breckmann, der siger, at det skulle være et falsum, at Færøerne koster Danmark penge: Jeg synes, det er en uværdig debat, og vi har fra dansk side ikke ønsket den debat. Altså skulle man begynde at opgøre, hvilke dele af

Danmark, eller hvilke dele af riget der koster Danmark penge? De, der ønsker rigsfællesskabet videreført – og det gør jeg sådan set også, hvis det var bygget på andet end penge – gør ikke den slags regnestykker op. De er kun gjort op fra Finansministeriets og regeringens side, fra dansk side, fordi man fra færøsk side er begyndt på den snak og vil have den selvstændighed. Men det er uværdigt.

At Danmark har et eksportoverskud i forhold til Færøerne, er nok rigtigt, og det giver nogle ekstra arbejdspladser i Danmark, men det er også rigtigt, at de giver anledning til et overforbrug på Færøerne. Når man kører med underskud, er det, fordi man har et overforbrug, og sådan hænger det vist sammen.

Men hvis det nu var sådan, kunne man jo fra dansk side tage færingerne på ordet og stoppe denne grusomme danske økonomiske udbytning af Færøerne. Så tag dog at blive selvstændig!

Og endelig til hr. Jóannes Eidesgaard om mit hårde ord om prostituerede: Ja, jeg mener det faktisk. Hvis færingerne virkelig var et stolt folk, var det ikke et spørgsmål om penge, så var det et spørgsmål om selvstændighed og ikke om, at man både vil have det ene og det andet.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Derfor er det alligevel uheldigt at sammenligne folk med prostituerede, det vil jeg gerne lige understrege.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Af gode grunde vil jeg slet ikke bruge det ord eller kommentere det i det hele taget. Det står for hr. Frank Dahlgaards egen regning.

Det, som har gjort, at nogle mennesker overvurderer den økonomiske del af forholdet mellem Færøerne og Danmark, er netop den slags populistiske forslag og den slags populistisk propaganda, som hr. Frank Dahlgaard gør sig selv til talsmand for. Dette her med, at man gør enhver færing op i kroner og øre, så meget koster en færing på Færøerne, så meget koster han som student i Danmark, så meget koster han som bistandsmodtager her i landet, er jo noget af det mest forkerte, man kan gøre ved hinanden.

Derfor er det vigtigt, at vi får de ting afklaret, at vi får de problemer og de spændinger væk, og det gøres kun ved hjælp af reelle forhandlinger. Og det er det, vi skal i gang med.

Det her med at rigsfællesskabet og færing som enkeltindivider gøres op i penge i dansk regi, er vel nok den forfærdeligste form for forfølgelse, et menneske kan komme ud for, og det beklager jeg dybt at hr. Frank Dahlgaard prøver på at gøre.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jamen jeg nævnte jo allerede, at forholdet ikke er det, at vi starter med at lave sådan et regnestykke, for det er uværdigt. Men når man fra færøsk side rejser spørgsmålet om selvstændighed og suveræn nationalitet og begynder at snakke om økonomiske konsekvenser, er det klart, at så må man se på det hele. Og meget modvilligt går man så i gang fra den danske regerings side på at lave de her regnestykker. Det er altså på et initiativ fra Færøerne. Og det viser sig så, når man tager det hele med, at så er det ikke bare bloktilskuddet på 1 mia. kr., men der er andre ting, der gør, at det kommer op på næsten 2 mia. kr.

Men hvorfor ikke tage hr. Óli Breckmann på ordet, at i virkeligheden er det Danmark, der udbytter Færøerne, og så kan jeg da ikke se, at der er noget problem fra færøsk side. Så får man selvstændighed, og så stopper udbygningen, så man både bliver selvstændig, og man bliver rigere. Hvad er problemet?

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Så er det hr. Óli Breckmann for den sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Hr. formand.

Hver enkelt færing på Færøerne, og hver enkelt færing i Danmark, hver enkelt dansker i Danmark og på Færøerne koster ikke en krone. Man gør simpelt hen ikke folk op i penge, således som det bliver gjort her af hr. Frank Dahlgaard.

For enhver mund, der skal mættes, har man fået to hænder i tilgift i fødegave, og de to hænder skal helst mætte sin egen mund. Og hvis man kan mere end det, så gør man gladeligt sin menneskelige pligt og mætter andre munde derudover. Sådan fungerer mennesker i et fællesskab, hvad enten det er i et landsfællesskab eller i et rigsfællesskab. Derfor er det forkert at opregne enkeltmennesker som omkostninger i en opstilling i kroner og øre.

Rigsfællesskabet har 600 år tilbage i tiden fungeret, og det har fungeret på godt og ondt. Hvis det skal afsluttes nu, skal vi bare fortsætte med at lade spændingerne gøre arbejdet for os.

Hvis vi skal have en afklaring, hvis vi skal leve videre enten sammen eller som to selvstændige nationer, skal vi sætte os ned og forhandle reelt, og det må ske hurtigt, det må ske nu.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jamen den danske regering med et bredt flertal i Folketinget har jo hele tiden danset efter den færøske pibe og forhandlet. Det er klart, at vil man have selvstændighed, må man lave regnestykkerne omkring konsekvenserne af det. Sådan må det vel være, og det er det, der er sket.

Jeg har stor forståelse for de mange danskere, der efterhånden synes, at det her er uholdbart. Var det ikke sådan efter krigen, at man på Færøerne havde en masse udenlandsk valuta, og at man havde meget stor knaphed på udenlandsk valuta nede i Danmark, og at man faktisk anmodede Færøerne om at kunne bruge noget af den valuta?

Men der var ingen rigsfællesskabssolidaritet fra færøsk side i den sag, vi fik ikke fem flade dollar. Dem ville man bruge selv på Færøerne. Så større er solidariteten ikke. Havde det været omvendt, var pengene flydt fra København til Thorshavn, og det er jo også det normale, men dengang det virkelig gjaldt, fik vi ikke noget.

Jeg synes ærlig talt, vi skal bringe det rigsfællesskab til ophør. Jeg synes, det er en fuldstændig forvrøvlet diskussion, at Danmark udbytter Færøerne, men hvis det virkelig er tilfældet, kan der ikke være noget problem: Kom så i gang, Færøerne, og løsriv jer og bliv rige og selvstændige!

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg vil gerne sige tak for en god debat i dag. En debat, der – synes jeg – på mange felter var fremadrettet, hvad den også skal være, for vi står i en ny fase nu. Jeg synes, at jeg vil takke ordførerne for opbakningen til den linje, der er lagt op til, og dermed også for opbakningen til den vedtagelse, som en række partier har fremsat i dag.

Jeg føler, det er en vedtagelse, som giver os et godt grundlag for at forhandle med det færøske landsstyre. Og jeg må sige, at det er en meget klar vedtagelse, både når det gælder bloktilskuddet, når det gælder vores holdninger til

sagsområderne, og også når det gælder om vores klare signal vedrørende råstofferne i undergrunden og det, at regeringen naturligvis vedstår de aftaler, som min forgænger har indgået med det færøske landsstyre.

Det vil jeg også gerne understrege i mit svar til hr. Jóannes Eidesgaard, at jeg er glad for at bekræfte det her fra Folketingets talerstol. Jeg synes, at de ræsonnementer, hr. Jóannes Eidesgaard her anvendte, naturligvis er helt centrale, og derfor er det vigtigt, at jeg også i dag kan svare bekræftende på spørgsmålet. Regeringen vedstår sig den råstofaftale om udnyttelse af råstofferne i undergrunden, som min forgænger indgik.

Jeg skal også til hr. Óli Breckmann sige, at spørgsmålet om, hvilke sagsområder der kan forhandles og overdrages med den nuværende hjemmestyreløvs, faktisk ligger ganske klart. Der vil være en række områder, hvor der kan overdrages sagsområder, men der vil også være områder, hvor der ikke kan ske en overdragelse. Det er der redegjort for. Og der vil endelig være områder, hvor vi har et sammenstød med grundlovens § 19. Det er der også omhyggeligt redegjort for.

Hr. Jann Sjursen var inde på, om vi med regeringens linje lagde op til at tvinge Færøerne til en bestemt retning. Det er jeg ked af at hr. Jann Sjursen har fået som indtryk. Det er bestemt ikke sigtet. Jeg er meget glad for og meget enig i det synspunkt, som hr. Peter Duetoft fremlagde. Det skal foregå værdigt, men det er til syvende og sidst også det færøske landsstyre, Lagtinget, det færøske folk selv, der vælger, hvilken retning man ønsker i fremtiden mellem Færøerne og Danmark, og det er det, hele regeringens forhandlingsgrundlag er tilrettelagt ud fra, vil jeg sige til hr. Jann Sjursen.

Skulle der komme nye ønsker fra det færøske landsstyre og politiske liv, jamen så vil vi også være parate til at forhandle nye linjer. Så der er ikke noget pres fra dansk side. Der er en klar enighed, som også hr. Jann Sjursen var inde på, om, at vi helst ser, at vi kan videreføre vores rigsfællesskab i en moderne og en ny udgave, som jo også indebærer – sagt i mit svar til hr. Jóannes Eidesgaard – en beredvillighed til at diskutere, hvordan en selvstyrereform i givet fald kan se ud.

Der synes jeg, at vi for regeringens vedkommende skal lytte meget til, hvad der er af ønsker fra det færøske politiske livs side. Jeg ved, at et af de emner, der optager meget i det færøske po-

litiske liv, er spørgsmålet om uigenkaldelighed. Kan der findes en orden, hvor vi kan sige med rette, at det, der én gang er overdraget til Lagtinget, ikke kan tages tilbage? Dertil er svaret, at det er min klare overbevisning, at sådan en orden kan findes, også med det resultat, at vi kan meddele det til FN's medlemslande, og der er en lang række andre procedurer, vi kan sætte i gang, som gør, at vi på det felt, som jeg meget vel forstår, kan give et bekræftende svar. Det kræver omhyggelighed i forberedelserne, og at det er gennemvurderet, men jeg tror, vi kan nå et sådant mål, hvis det er et ønske fra færøsk side.

Jeg vil også gerne bekræfte spørgsmålet om den 1-årige forhandling, når det gælder bloktilskuddet. Det vil være et absolut grundlag for de kommende drøftelser om bloktilskuddet.

Lad mig slutte med at udtrykke tak for støtten til fru Ulla Tørnæs fra Venstre og til hr. Per Stig Møller fra Det Konservative Folkeparti, som jeg synes på udmærket vis understregede betydningen af grundlovens § 19 og dermed også betydningen af, at grundloven ikke forhindrer Færøernes udtrædelse af rigsfællesskabet, hvis Færøerne ønsker det. Der ligger en ganske klar procedure, som forudsætter en tilslutning både på Færøerne og i det danske Folketing, men der er altså ikke tale om en forhindring. Jeg er glad for, at den klargøring fra hr. Per Stig Møller også blev markeret i dag.

Til hr. Jes Lunde fra SF: også her noterede jeg mig en tilslutning til linjen.

Til hr. Niels Helveg Petersen vil jeg også gerne sige tak for opbakningen og fællesskabet omkring forhandlingslinjen.

Så vil jeg til fru Kirsten Jacobsen egentlig erklære mig grundlæggende enig i, at vi skal passe voldsomt på med retorikken og prøve at være så direkte og så konkrete i forhold til hinanden som overhovedet muligt. Men der er én ting, som ligger mig meget på sinde: Fra starten har vi sagt, at det færøske folk selv bestemmer udviklingsretningen mellem Færøerne og Danmark, og det ønsker jeg igen at fastholde som min grundlæggende konklusion her til sidst.

Jeg ser frem til gode og nyttige forhandlinger. Jeg kan nævne her på falderebet til hr. Óli Breckmanns og til hr. Jóannes Eidesgaards orientering og til Folketingets i øvrigt, at allerede den 14. maj, tror jeg, finder det første møde sted mellem den danske erhvervsminister, hr. Ole Stavad, og hans kollega fra det færøske landsstyre, og det vil være forhandlinger om Skibstilsynet. Komplexerede forhandlinger vil jeg sige, men for-

handlinger, som vi naturligvis vil gå til med den konstruktive tilgang, som vi har lagt vægt på her i dag.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Er der flere, som ønsker ordet? Hr. Breckmann for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Óli Breckmann (KF):

Jeg vil benytte anledningen her til på Lagtingets flertals vegne at takke for bidragene til den debat, som jeg synes har afklaret rigtig mange ting, og jeg håber, at jeg har forstået regeringens chef, statsminister Poul Nyrup Rasmussen, rigtigt, at man virkelig vil gå i gang nu og få en løsning på den aftale, som vi på Færøerne har ønsket og håbet på så længe.

Det er fuldstændig rigtigt, at man ligesom har fået gødet jorden lidt med nogle ressortministerforhandlinger, f.eks. med erhvervsministeren, og jeg formoder også, at der skal være forhandlinger med trafikministeren, og de forhandlinger er fastlagt til juni måned mellem Bjarni Djurholm fra Folkeflokkun og trafikministeren, hr. Jacob Buksti.

Så der er i hvert fald nu gang i sagerne, og det glæder vi os meget over fra færøsk side, for vi har levet alt for længe i uvished i en spænding, som egentlig ikke fører til noget som helst. Så tak i dag for en meget god, givende debat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om de fremsatte forslag til vedtagelse først blive foretaget i mødet i morgen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 158:

Forslag til folketingsbeslutning om at bringe rigsfællesskabet mellem Danmark og Færøerne til ophør.

Af Frank Dahlgaard (UP).

(Fremsat 27/3 2001).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg føler egentlig, at vi netop under den foregående forespørgselsdebat har givet svaret på, hvorfor regeringen ikke kan tilslutte sig dette forslag.

Jeg skal ikke på nuværende tidspunkt kaste mig ud i en juridisk eksercits på området – der ligger også ganske betydelige problemer, der knytter sig til den juridiske side – men bare være meget kort i min konklusion: Vi finder, det er et forkert forslag, det er et forslag, som ikke repræsenterer den linje, som regeringen står for.

Sonja Mikkelsen (S):

På baggrund af forespørgselsdebatten, som vi netop har gennemført, og det af et bredt flertal fremsatte forslag til vedtagelse skal jeg give en meget kort udgave af Socialdemokratiets afvisning af dette forslag.

Forslaget er ganske enkelt uanstændigt. Hr. Frank Dahlgaard har åbenbart vanskeligt ved at vise respekt for andre mennesker. Det siger mere om hr. Frank Dahlgaard end om noget som helst andet.

Og så kan jeg tilføje, at SF også afviser forslaget.

Pia Larsen (V):

Jeg må sige, at Venstre også må tage klart afstand fra dette forslag fra hr. Frank Dahlgaard om at bringe rigsfællesskabet mellem Danmark og Færøerne til ophør.

Dér skal jeg, ligesom fru Sonja Mikkelsen, henvise til den vedtagelse, som er præsenteret i den forrige sag her i Folketingssalen, hvor der i første afsnit står, at Folketinget tilkendegiver, at det er den færøske befolkning, der afgør Færøernes fremtidige tilknytningsforhold til Danmark. Det gælder såvel et ønske om at etablere en suveræn stat som et ønske om at udvikle samarbejdet inden for rigsfællesskabet. Og det skal jeg henholde mig til.

Så skal jeg i øvrigt sige, at hr. Frank Dahlgaard i sine bemærkninger til forslaget henviser til nogle meningsmålinger, som skulle godtgøre, at forholdet mellem Færøerne og Danmark fra færøsk side alene er baseret på penge. I Venstre forholder vi os ikke til meningsmålinger i sådan nogle vigtige spørgsmål. Der forholder vi os til klare tilkendegivelser i kraft af folkeafstemninger og lignende fra færøsk side, og i det ligger jo